

Sarpsborg
kommune

Kvalitetsmeldingen for barneverntjenesten 2024

Sarpsborg

Innhold

DEL 1.0 INNLEDNING	4
HENSIKT	4
KONTAKTPERSONER	5
DEL 2.0 OPPSUMMERING	5
DEL 3.0 OM BARNEVERNET	6
DEL 3.1 FORSVARLIGHET OG KVALITET	6
DEL 3.2 STATLIG, KOMMUNALT OG PRIVAT BARNEVERN	8
DEL 4 TEMAOMRÅDER	10
DEL 4.1 ANDELEN BARN I BARNEBEFOLKNINGEN MED MELDINGER, UNDERSØKELSER OG TILTAK ETTER BARNEVERNLOVEN	10
DEL 4.2 EN BETYDELIG ANDEL AV KOMMUNENS INNTEKTER BRUKES PÅ BARNEVERN	13
DEL 4.2 MELDINGER	15
DEL 4.3 UNDERSØKELSER	17
DEL 4.4 TILTAK	19
DEL 4.4.1 TILTAK I HJEMMET	20
DEL 4.4.2 TILTAK UTENFOR HJEMMET	21
DEL 4.5 FOSTERHJEM	25
DEL 4.6 ETTERVERN	26
DEL 5 ØKONOMI	26
DEL 6 INTERNKONTROLL OG KVALITETSUTVIKLING	32
DEL 6.1 OM INTERNKONTROLLEN 2023	32
DEL 6.2 RISIKOVURDERING OPP MOT HALVÅRSRAPPORTERING 2023	33
DEL 7 BEMANNING OG KOMPETANSE	34
DEL 7.1 KAPASITET	34
DEL 7.2 SYKEFRAVÆR OG RISIKOVURDERINGER	35
DEL 7.3 TURNOVER OG REKRUTTERING	36
DEL 7.4 KOMPETANSEKRAV	38
DEL 8 SAMHANDLING MED ANDRE TJENESTER	39

DEL 9 UTFORDRINGSBILDET OG UTVIKLINGSOMRÅDER	41
VEDLEGG	43
VEDLEGG 1 HVEM MELDER TIL BARNEVERNTJENESTEN	43

Del 1.0 Innledning

Hensikt

Fra 1.1.2021 er det lovbestemt at kommunestyret minst én gang i året skal få en redegjørelse om tilstanden i barneverntjenesten (bvl § 15-3 femte ledd).

Det er kommunens øverste administrative og politiske ledelse som har ansvaret for barneverntjenesten og at tjenestene er forsvarlige.

Kvalitetsmeldingen for barnevernet har til hensikt å gi både politikere, kommuneansatte og innbyggere innsikt i hvordan barnevernet jobber, og hvilke problemstillinger tjenesten møter.

Videre kan tilstandsrapporten legge grunnlaget for dialog om prioriteringer og forventninger. Rapporten inneholder en beskrivelse av måloppnåelse i forhold til lovkrav, og belyser i tillegg temaer og indikatorer som gir et bilde av situasjonen i tjenesten og sentrale utviklingstrekk.

Rapporten er en del av internkontrollen i barnevernet. Formålet med internkontrollen er å sikre at lovens krav blir overholdt, samtidig som det er et verktøy for barnevernets ledelse for kontroll og styring.

Modell: Bufdir, Kvalitetsvurderingssystem

Data for å belyse måloppnåelse og utviklingstrekk er hentet fra SSB, Barnevern Kommunemonitor -Bufdir som bygger på halvårsrapporteringer til Statsforvalteren.

Ny barnevernlov ble iverksatt 1.1.23.

Kontaktpersoner

Navn	Arbeidssted
Gunn Marit Haglund	Kommuneområde Velferd, Virksomhet barnevern, Barnevernleder
Elsie A. Thorkildsen	Kommuneområde Velferd, Virksomhet barnevern, Rådgiver

Del 2.0 Oppsummering

Som en del av Bærekraft 2030, og som prosjekt i Porteføljeprogrammet «Samhandling til beste for barn og unge», leverte PwC rapporten «Gjennomgang av barneverntjenesten» i august 2023. Den viser at kommunen bruker mye ressurser på tjenester til barn og unge, sammenlignet med de utvalgte kommunene og kommunen bruker mer på barnevern. Ett av hovedfunnene er at kommunen har et potensiale i det forebyggende arbeidet.

Innsparingsmål for barneverntjenesten fremkommer i Handlingsplan 2024-2027, med tiltak overført fra 2023 er det en samlet innsparing for 2024 på 16,36 mill. Innsparingene skal gjøres på områdene private kjøp, redusere antall meldinger og undersøkelser, strengere praksis ved frikjøp av fosterhjem, redusere antall akutte plasseringer, redusere plasseringer på institusjon og redusere bruk av støttekontakt og besøkshjem.

Andelen barn i barnebefolkningen (0-17 år) med melding til barneverntjenesten er redusert, men er fremdeles vesentlig høyere enn landsgjennomsnittet og sammenlignbare kommuner. Antallet nye meldinger til barneverntjenesten gikk ned med 10,8 % fra 2022 til 2023.

Andelen barn med undersøkelser og tiltak i barnebefolkningen er vesentlig høyere enn landsgjennomsnittet og for sammenlignbare kommuner. Andelen er imidlertid redusert fra 6,4 % i 2022 til henholdsvis 5,6 % og 5,9 % i 2023.

Barneverntjenesten har få fristbrudd knyttet til meldinger. Andelen fristbrudd i undersøkelsessaker holder seg betydelig over landsgjennomsnittet, til tross for en positiv utvikling andre halvår 2023. En tilfredsstillende andel av barn og ungdom som mottar hjelpetiltak har tiltaksplan. Andelen barn som har fått sin tiltaksplan evaluert i tråd med lovkravet holdt seg relativt stabilt sammenliknet med 2022. Antallet barn som mottok hjelpetiltak ved årsskiftet 2023/2024 var 529, noe som er nedgang på ca. 6 %.

Andelen barn pr 1000 barn i barnebefolkningen med akuttvedtak er høyere i Sarpsborg enn landsgjennomsnittet og sammenlignbare kommuner, men det er en nedgang i andel fra 2022.

Antall barn registrert i fosterhjem er svakt økende, og andelen barn plassert i fosterhjem i slekt eller nettverk er høyere i Sarpsborg enn i sammenliknbare kommuner og landsgjennomsnittet.

Barneverntjenesten har en betydelig økning i andelen barn plassert i fosterhjem som ikke har fått oppfylt lovkrav om oppfølgingsbesøk. Andre halvår 2023 manglet 49,5 % av barna plassert i fosterhjem ett eller flere oppfølgingsbesøk i løpet av året.

Barneverntjenesten har en lavere saksbehandlingskapasitet enn landsgjennomsnittet og sammenlignbare kommuner.

Barneverntjenesten har ikke høy turnover i 2023, men har de siste årene erfart en stor internturnover hvor ansatte går over i andre avdelinger og/eller andre funksjoner. I 2023 er det i hovedsak tre avdelingslederfunksjoner som er berørt.

Det er ikke avsatt midler på budsjett for videreutdanning av ansatte for å oppfylle kompetansekravet som er gjeldende fra 2031 og 54 % av virksomhetens ansatte innfrir per 2023 ikke kompetansekravet. Det er en økning på 10 % fra 2022. Barneverntjenesten har anledning til å ansette og lønne i masterstillinger.

Sykefraværet ved barneverntjenesten er på 10,3 % i 2023 og det er høyere enn foregående år, deler av sykefraværet er arbeidsrelatert.

Som en del av internkontrollen foretas det årlig risikovurderinger opp mot informasjonssikkerhet og egenkontroller på tjenestekvalitet. På grunnlag av rapportering til Statsforvalteren 2. halvår 2023 er det gjennomført egenkontroller av barneverntjenestens behandling av meldinger og undersøkelser. Det er ikke avdekket at disse områdene ikke behandles forsvarlig i barneverntjenesten.

Del 3.0 Om barnevernet

Del 3.1 Forsvarlighet og kvalitet

Formålet med barnevernloven er å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Loven skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse. Loven skal bidra til at barn og unge får gode og trygge oppvekstvilkår (bvl § 1-1).

Barnevernets saksbehandling, tjenester og tiltak skal være forsvarlige (bvl. § 1-7). Forsvarlighetskravet er en rettslig standard som gjelder i alle faser av en barnevernssak, og sier hvordan saken skal løses. Tiltak og tjenester må holde tilfredsstillende kvalitet, ytes i tide og i et tilstrekkelig omfang. Forsvarlighetsprinsippet har også en faglig side, og god barnevernfaglig praksis er forankret i anerkjent fagkunnskap. Det er Barne-, Ungdoms- og Familiedirektoratet (Bufdir) som gir faglige anbefalinger og retningslinjer om hva som er barnevernfaglig god praksis.

Forsvarlighet betyr også at kommunen skal tilse og sikre tilstrekkelig bemanning og faglig kompetanse.

Forsvarlighetskravet må sees i sammenheng med de hensyn og verdier, gjerne kalt prinsipper, som barnevernloven hviler på og øvrige bestemmelser i barnevernsloven.

«Barnets beste» er et grunnleggende hensyn for barnevernet, barnevernets tiltak skal være til barnets beste (bvl § 1-3). Handlinger og avgjørelser skal alltid vurderes med grunnlag i dette prinsippet.

Barns rett til omsorg og beskyttelse, retten til familieliv og at barnevernets tiltak ikke skal være mer inngripende enn nødvendig er lovfestet. Disse hensynene er viktige i avveininger om hva som er til barnets beste i den konkrete saken og i den enkelte avgjørelse som tas.

Barn har rett til å medvirke i egen sak, og de skal være informert og hørt i beslutninger som berører dem. Barn har rett til å uttale seg til barnevernet, uavhengig av om foreldrene samtykker og uten at foreldrene er informert om samtalen på forhånd.

Loven har en overordnet bestemmelse om at barnevernet skal ta hensyn til barns etniske, kulturelle, språklige og religiøse bakgrunn på alle stadier av en barnevernssak. Dette er et viktig hensyn i å kvalitetssikre barnevernsfaglige vurderinger og å ta riktigere avgjørelser til barnets beste.

Det er en overordnet bestemmelse at barnevernet skal legge til rette for å involvere barnets familie og nære nettverk. Dette skal bidra til at barnevernet ser og bruker ressurser i barnets nettverk, og at viktige relasjoner ivaretas dersom barnet skal motta tiltak utenfor hjemmet.

Barnevernet skal sette inn tiltak tidlig for å forebygge alvorlig omsorgssvikt og atferdsproblemer. Det betyr at tjenesten skal avdekke behov for hjelp så tidlig som mulig og sette inn tiltak for å forebygge mer alvorlige forhold, som kan medføre behov for mer inngripende tiltak.

Lovens virkeområde er fra 01.01.23 utvidet. Når barn oppholder seg i en annen stat har barneverntjenesten barnevernstjenesten plikt til å gjennomgå bekymringsmeldinger og vurdere om undersøkelse skal åpnes. Barneverntjenesten kan fatte vedtak om omsorgsovertakelse etter barnevernsloven og plassering på atferdsinstitusjon. Barneverntjenesten har nå også en plikt til å tilby foreldre hjelpetiltak, selv om barnet oppholder seg i en annen stat.

De nasjonale kvalitetsmålene er presisert i Prop. 106 L (2012-2013) og er retningsgivende i videreutviklingen av tjenester og tiltak i barnevernet, og henger tett sammen med forsvarlighetskravet:

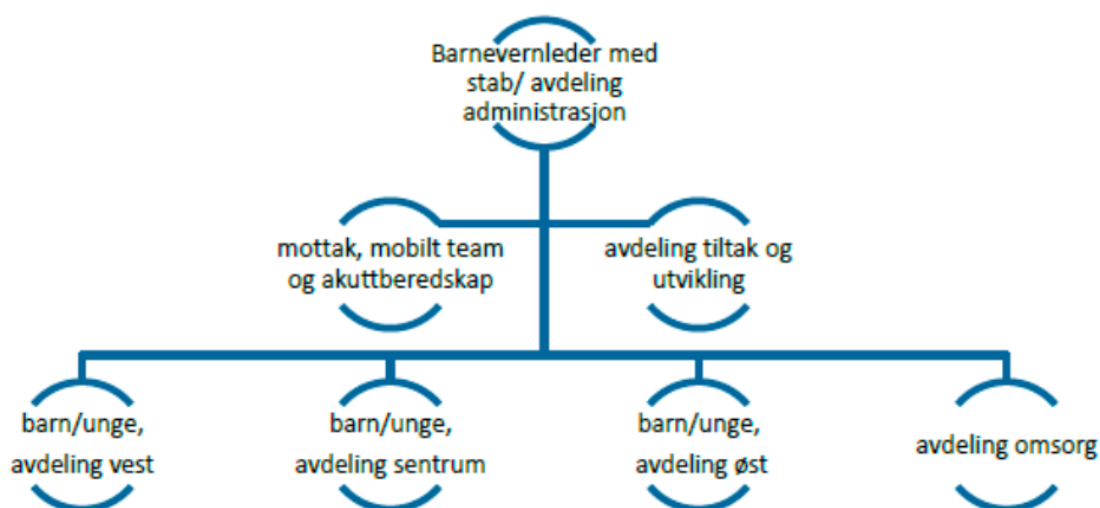
- 1: Barn og familier skal få hjelp som virker
- 2: Barn og familier skal møte trygge og sikre tjenester
- 3: Barn og familier skal bli involvert og ha innflytelse
- 4: Barn og familier skal møte tjenester som er samordnet og preget av kontinuitet
- 5: Barnevernets ressurser skal utnyttes godt
- 6: Barnevernet skal sørge for likeverdige tjenester

Del 3.2 Statlig, kommunalt og privat barnevern

Barneverntjenesten er delt i et kommunalt og et statlig nivå.

Barneverntjenesten i kommunen har som viktigste oppgave å, i enkeltsaker, gjennomgå og ta stilling til bekymringsmeldinger, gjennomføre undersøkelser, ta stilling til om og i tilfelle hvilke tiltak som skal iverksettes, fremme sak for behandling i barneverns- og helsenemnda (tidligere Fylkesnemnda), samt iverksette og følge opp tiltak. Barneverntjenestens ansvar for å gi hjelp er begrunnet i barnets omsorgssituasjon eller atferd.

Barneverntjenesten har også ansvar for rekruttering, godkjenning og oppfølging av fosterhjem.

Figur: Barneverntjenesten i Sarpsborg

Barneverntjenesten i Sarpsborg består av 7 avdelinger, i tillegg til barnevernleder med stab. I alt 104,8 stillingshjemler.

Barnevernstjenesten skal sikre at «barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid» (bvl. § 1-1) og barneverntjenesten er derfor tilgjengelig til enhver tid gjennom sin akuttberedskap.

Det statlige nivåets ansvar for barnevernet er delt mellom Barne- og likestillingsdepartementet (BLD), Barne- ungdoms- og familieetaten (Bufetat) og statsforvalterne.

Bufetat har ansvar for etablering og drift av institusjoner, og godkjenning av private eller kommunale institusjoner som benyttes etter barnevernloven. Kommunen betaler en egenandel for tiltakene og nivået på egenandelen fastsettes årlig av departementet.

Bufetat har bistandsplikt ovenfor kommunen når det fattes akuttvedtak om plassering utenfor hjemmet, og når barn skal plasseres i fosterhjem eller på institusjon. Bufetat sin bistandsplikt for å formidle fosterhjem forutsetter at barneverntjenesten har vurdert fosterhjem i barnets nettverk.

Bufetat skal tilby grunnopplæring til ordinære fosterhjem, dette innbefatter fosterhjem som både Bufetat og kommunen selv har rekruttert.

Den kommunale barneverntjenesten har fullt finansieringsansvar for fosterhjem.

Bufetat har ikke bistandsplikt ovenfor kommunen når det gjelder spesialiserte fosterhjem, dette er hjem som tilbys barn med omfattende og langvarige behov. Bufetat kan formidle denne type fosterhjem avhengig av tilgjengelighet.

Bufetat kan bistå barneverntjenesten med utredning av omsorgssituasjonen til barn i alderen 0–6 år dersom det er stor usikkerhet ved om et barn utsettes for alvorlig omsorgssvikt. Hjelpetiltak i etterkant av slik utredning når dette er nødvendig for at barnet skal få forsvarlig hjelp, spesialiserte hjelpetiltak der dette kan forhindre plassering utenfor hjemmet.

Videre så kan Bufetat tilby en tverrfaglig helsekartlegging når barnevernstjenesten har besluttet å fremme sak for barneverns- og helsenemnda eller nemnda har truffet vedtak om plassering utenfor hjemmet.

Tilbud av spesialiserte hjelpetiltak gjennom Bufetat, for å forebygge plassering i fosterhjem eller institusjon, skal være et supplement til kommunens tiltaksportefølje. Bufetat har ikke bistandsplikt på denne type tiltak, tiltaksporteføljen og tilbudet varierer noe mellom de ulike regionene.

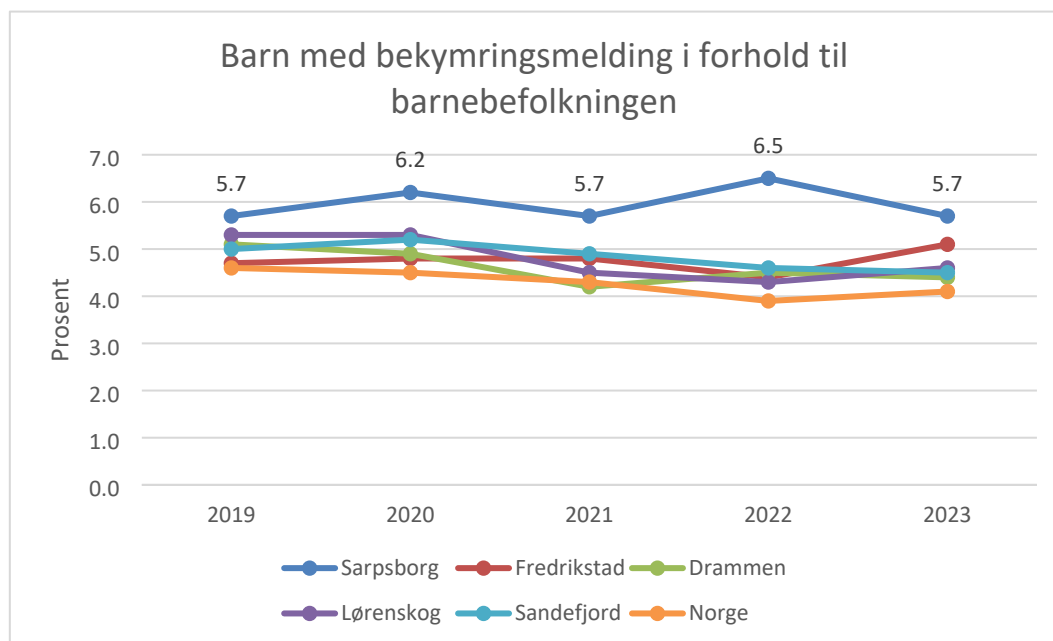
Barne- ungdoms og familiedirektoratet (Bufdir) er underlagt BLD og er fagorgan på barnevernsområdet. Bufdir leder i tillegg Bufetat sin virksomhet.

Det private barnevernet består av ideelle organisasjoner og private aktører. Private aktører kan engasjeres i veiledningsoppdrag, avlastningstiltak og spesialiserte hjelpetiltak. Bufetat kan engasjere private aktører ved formidling av institusjonstilbud. Private aktører benyttes generelt sett på grunn av manglende kapasitet ved det statlige eller kommunale barnevernet, eller fordi den private aktøren har en særskilt kompetanse som etterspørres. Desember 2023 inngikk barneverntjenesten i Sarpsborg en rammeavtale med fire private aktører for levering av «konsulenttjenester hjelpetiltak».

Del 4 Temaområder

Del 4.1 Andelen barn i barnebefolkningen med meldinger, undersøkelser og tiltak etter barnevernloven

Andelen barn i barnebefolkningen med meldinger, undersøkelser og tiltak gir oss informasjon om dekningsgraden, og hvor stor del av barnebefolkningen i Sarpsborg som i løpet av ett år er i kontakt med barneverntjenesten.

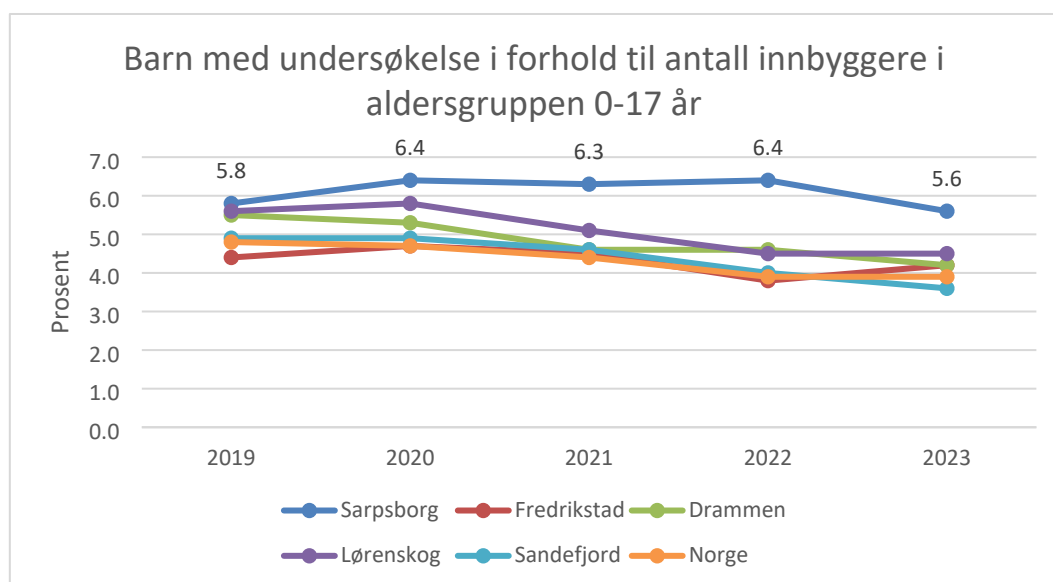

Andelen barn med bekymringsmelding i barnebefolkningen i Sarpsborg er redusert fra 6,5 % i 2022 til 5,7 % i 2023. I de sammenliknbare kommunene, samt landet som helhet, har andelen barn med bekymringsmelding i barnebefolkningen økt, eller er på tilnærmet likt nivå.

som i 2023. Sarpsborg har imidlertid fortsatt høyere andel barn med bekymringsmelding i barnebefolkningen enn de sammenliknbare kommunene og landet som helhet.

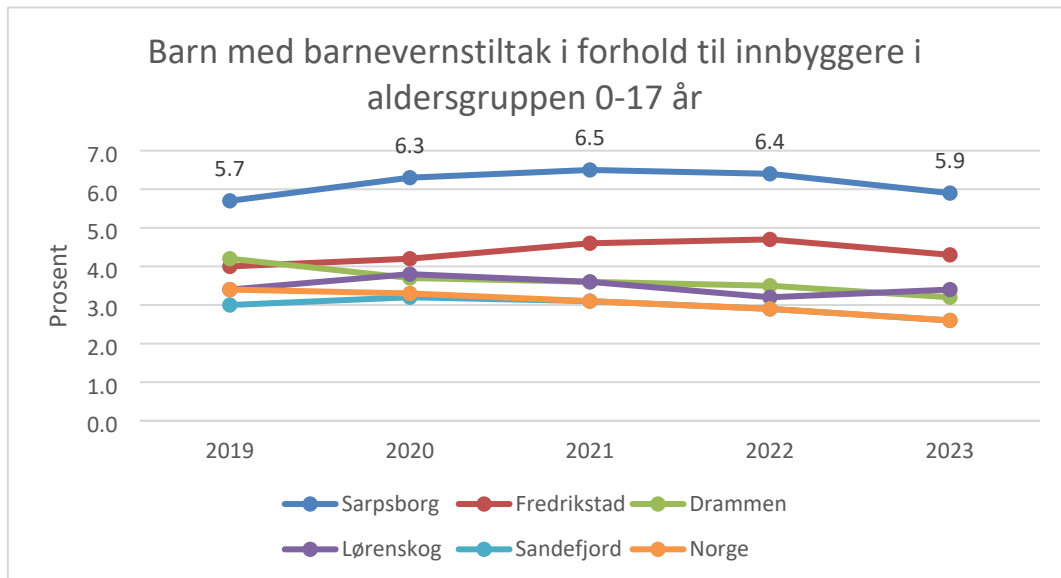
Reduksjonen i andelen bekymringsmeldinger i 2023 er særlig knyttet til andre halvår. Det sees en stor nedgang i bekymringsmeldinger fra særlig helsesykepleiere og barnehagene. Også skolene har en betydelig reduksjon i antallet bekymringsmeldinger. Dette sees i sammenheng med signalene som er gitt knyttet til at flere saker skal håndteres på forebyggende nivå. Barneverntjenesten har over år arbeidet for å få særlig helsesykepleierne og barnehagene til å senke sin terskel for å melde bekymring, da denne har blitt vurdert å være for høy. Barneverntjenesten er bekymret for at de signalene som er gitt om dreiningen av innsats i for stor grad påvirker særlig helsesykepleierne og barnehagene, og at terskelen igjen blir for høy for å melde bekymring.

Barneverntjenesten henla flere bekymringsmeldinger i 2023 sammenliknet med 2022.

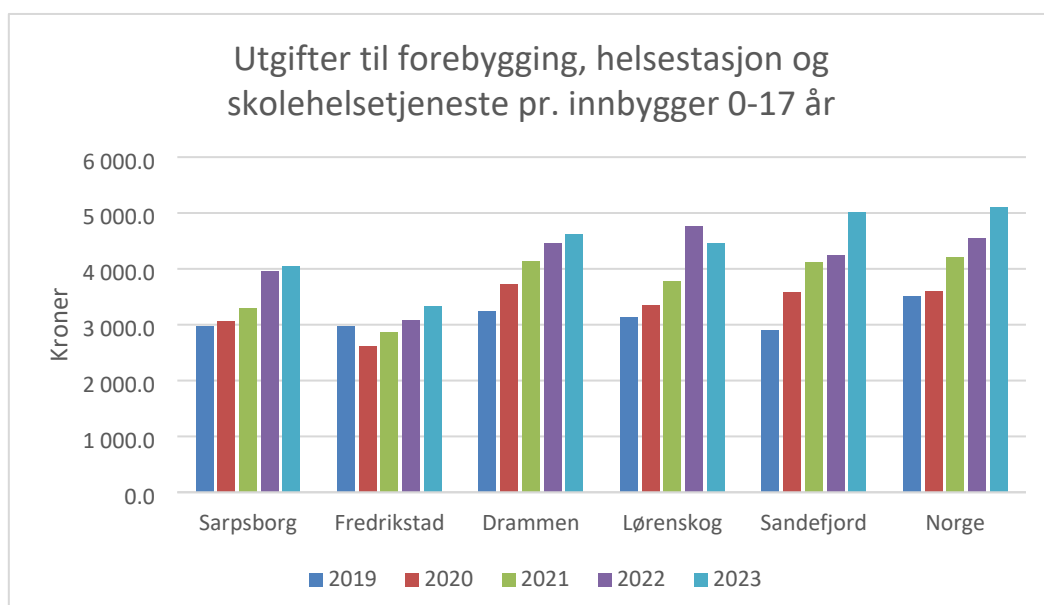
Barneverntjenesten i Sarpsborg gjennomfører flere undersøkelser pr. innbygger i aldersgruppen 0-17 år sammenlignet med de sammenliknbare kommunene og landsgjennomsnittet. Andelen barn av barnebefolkningen med undersøkelse var i 2023 på 5,6 %, en vesentlig nedgang fra 2022. Dette sees i sammenheng med både reduksjonen av andelen barn med bekymringsmelding, samt den økte henleggelsesprosenten knyttet til de mottatte meldingene.

Barneverntjenesten henla i 2023 flere undersøkelser enn tidligere år. Barneverntjenesten har over år ligget på ca. 60 % henleggelse etter undersøkelse, noe som andre halvår 2023 økte til 74 %.

Andelen barn med barnevernstiltak i barnebefolkningen gir et samlet bilde av barn som mottar tiltak i hjemmet og barn som bor utenfor hjemmet. Det er en reduksjon i andelen barn med barnevernstiltak i Sarpsborg fra 2022 til 2023. Det er imidlertid fremdeles en betydelig større andel barn i barnebefolkningen i Sarpsborg som mottar tiltak fra barneverntjenesten enn i sammenlignbare kommuner og landsgjennomsnittet. Ved utgangen av 2023 mottok 654 barn tiltak fra barneverntjenesten.

I tillegg til et redusert antall undersøkelser som blir konkludert med hjelpetiltak, har det i 2023 vært et økt fokus på å avslutte saker hos barneverntjenesten, hvor bekymringsnivået tilsier at tiltak kan gis på forebyggende nivå.

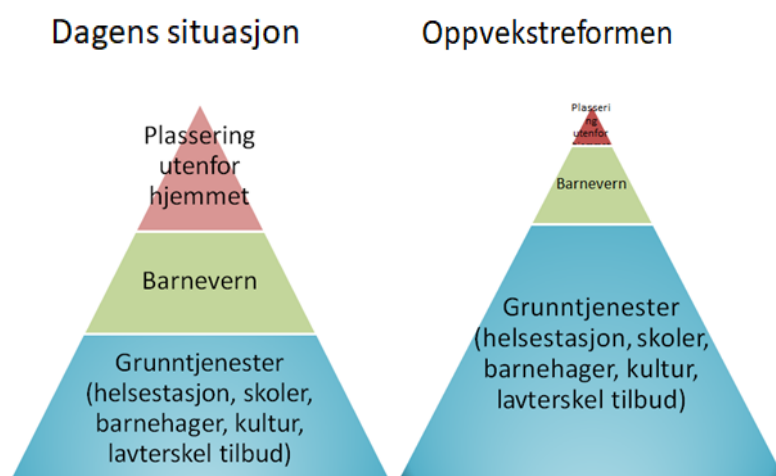
Utgifter til forebyggende innsats pr. innbygger i alderen 0-17 år gir oss et bilde av prioriteringer. Sarpsborg bruker i 2023 mer enn Fredrikstad på forebyggende innsats, men

mindre enn øvrige sammenliknbare kommuner, og betydelig mindre enn landsgjennomsnittet.

Når vi ser disse tallene i sammenheng med andelen barn i barnebefolkningen med meldinger, undersøkelser og tiltak i barnevernet, kan det gi oss en indikasjon på at kommunen bør styrke sin forebyggende innsats. Sett i sammenheng med reduksjonen i andelen barn i barnebefolkningen med meldinger, undersøkelser og tiltak i barnevernet fra 2022 til 2023, så kan det bety at sårbare barn og unge per nå ikke får tiltak fra kommunen. Vi er ikke kjent med om det har vært en økning i antall brukere av de forebyggende tjenestene i kommunen i 2. halvdel 2023.

Del 4.2 En betydelig andel av kommunens inntekter brukes på barnevern

Barneverns-/oppvekstreformen ga fra 01.01.22 kommunen fullt finansieringsansvar for fosterhjem og økte egenandeler for beredskapshjem og institusjon, i tillegg til at kommunen fikk et større faglig ansvar på fosterhjemsområdet. Endringene skal gi kommunen økonomiske incentiver for å dreie innsatsen og ressursbruken mot å forebygge omsorgssvikt og alvorlige atferdsvansker.

Porteføljeprogrammet «Samhandling til beste for barn og unge» startet opp i januar 2023. Programmet har 9 underprosjekter, og barneverntjenesten deltar i 3 av disse. Målet for programmet er å etablere samhandling mellom tjenester til beste for barn og unge, og oppnå målsetningen i oppvekstreformen:

- * helhetlig innsats og dreie ressurser mot tidlig innsats
- * bedre kostnadskontroll
- * en helhetlig tiltakskjede som møter behovet
- * tidlig innsats i alder og problematikk
- * effektiv hjelp og koordinerte tjenester
- * styrke arenaer der barn og unge er, for å få til tidlig innsats

På grunnlag av en kraftig utgiftsvekst og økende aktivitet/ tjenesteproduksjon i barnevernet gjennom flere år, ble det i Bærekraft 2030 og som en del av porteføljeprogrammet, gjort en gjennomgang av barneverntjenesten første halvdel av 2023. Gjennomgangen ble gjort med bistand fra PWC og sluttrapport forelå 09.08.23.

Rapporten peker på seks hovedfunn:

- Kommunen har et potensiale i det forebyggende arbeidet
- Barnevernet må sette tydelige rammer for sitt mandat og igangsette arbeidet uavhengig av andre
- Kommunen har mange bekymringsmeldinger og et stort antall undersøkelser
- Tjenesten har kapasitetsutfordringer i distriktsavdelingene som har ansvar for undersøkelser og tiltak
- Tjenesten har et stort antall barn med hjelpetiltak, venteliste på tiltaksavdelingen og kjøp fra private aktører
- Tjenesten har mange dyre hjelpetiltak utenfor hjemmet

Gjennomgangen viser at Sarpsborg kommune bruker betydelig mer ressurser til barnevern enn sammenlignbare kommuner. Kommunen bruker ca. 70 mill. kr. mer på barnevern enn gjennomsnittet for KOSTRA-gruppe 11 og ca. 80 mill. kr. mer enn gjennomsnittet for kommunene som er utvalgt for sammenligning i rapporten (Ullensaker, Sandefjord, Lørenskog, Drammen, Fredrikstad og Halden).

Sarpsborg kommune bruker også mer ressurser enn gjennomsnittet for sammenligningskommunene innenfor barnehage og skole, samt aktivitetstilbud til barn og unge. Kommunen bruker litt mindre innenfor forebygging, helsestasjons- og skolehelsetjeneste.

Kommunen bruker samlet sett mye ressurser på tjenester til barn og unge, sammenlignet med de utvalgte kommunene og bruker mer på barnevern. Det kan bety at innsatsen på det forebyggende nivået i kommunen ikke er målrettet nok, og det kan være en manglende helhetlig og koordinert innsats.

Barneverntjenesten Sarpsborg startet et arbeid i juni 2023 med gjennomgang av alle enkeltsaker på distriktsavdeling. Lav-risiko saker ble identifisert etter modell av KS, med hensikt å lage en plan for avslutning i de sakene hvor barnet og familien kan få oppfølging på et lavere forebyggende nivå i kommunen. Dette resulterte i at 114 av 747 saker ble avsluttet, det utgjør 15 % av sakene på distriktsavdelingene på tidspunktet.

Det ble også iverksatt tiltak for å kvalitetssikre at barneverntjenesten mottar bekymringsmeldinger på et riktig forebyggende nivå. Barnevernsreform og målgruppe for barneverntjenestens arbeid har vært tema i tverretattlig Samhandlingsforum i kommunen, i 2022 og 2023. Det er besluttet at tjenestens ressurser og innsats skal rettes mot de barna og familiene med størst behov, og terskelen for å iverksette undersøkelse og tiltak er i praksis noe høyere enn i 2022 (mer om dette i kap 5 og kap 6).

Det ble i tillegg igangsatt et pilotprosjekt ved Sannesundveien Skole med nettverksveileder. Nettverksveilederen er ansatt i barneverntjenesten og har sitt arbeidssted ved skolen. Denne funksjonen skal bla. veilede ansatte på skolen i arbeidet med elever det knytter seg bekymring til, delta i drøftinger rundt elever, veilede skole for hvordan jobbe videre med sin bekymring og bistå i vurderingen av hvilke hjelpeinstanser som kan bistå i saken. Ordningen skal utvides til å gjelde fire skoler i handlingsplanperioden.

Kommunestyret skal vedta en plan for kommunens arbeid med å forebygge at barn og unge utsettes for omsorgssvikt eller utvikler atferdsproblemer, jf. barnevernsloven § 15-1 andre ledd. Målet med planen er å bidra til overordnet forankring av det forebyggende tilbudet og av fordelingen av kommunens ressurser til dette arbeidet. (Prop. 133 L 2020-2021 kap. 25). Kommunedelplan for Velferd og Folkehelse skal behandles i 2025, og «Plattform for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker» skal behandles i Bystyret i mai 2024.

Del 4.2 Meldinger

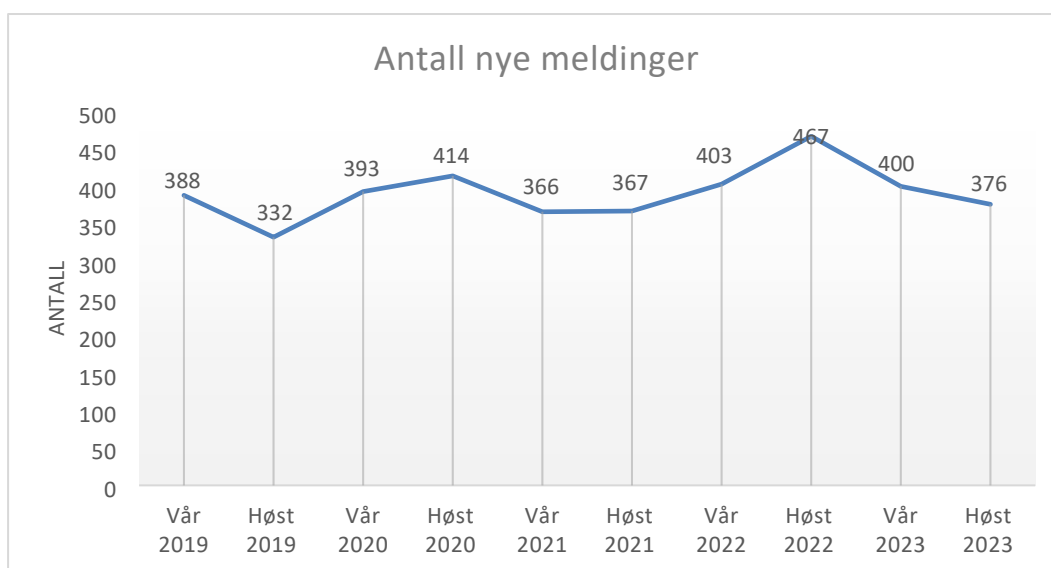
Offentlige myndigheter har plikt til å melde fra til barneverntjenesten av eget initiativ, og uavhengig av profesjonsbestemt taushetsplikt, når det er alvorlig bekymring for et barn. Meldeplikten er et personlig ansvar den enkelte yrkesutøver bærer.

I en del saker meldes bekymring i samarbeid med og med samtykke fra foreldre og/eller barnet selv. Der dette gjøres får barneverntjenesten et godt utgangspunkt for sitt arbeid, og det lykkes i større grad å yte riktig hjelp til familien. I saker hvor det er bekymring for at barnet kan utsettes for fare ved å snakke med foreldrene om bekymringene skal i utgangspunktet barneverntjenesten kontaktes først. Dette gjelder særlig bekymringer for at

barnet utsettes for vold eller overgrep.

Meldinger og søknader om bistand fra barneverntjenesten saksbehandles av Avdeling Mottak, akutt, mobilt team. Avdelingen skal snarest og innen en uke ta stilling til hvordan meldingen skal følges opp og om det skal iverksettes en undersøkelse. Undersøkelse skal opprettes dersom meldingen inneholder opplysninger som gir rimelig grunn til å anta at det er grunnlag for tiltak etter barnevernloven. Når det blir tatt beslutning om at det er grunnlag for å iverksette en undersøkelse fordeler avdelingen saken til den distriktsavdelingen der barnet og familien bor, for videre saksbehandling.

Barneverntjenesten hadde fristoversittelser på meldinger på 0,5 % 1. halvår 2023 og 0,6 % 2. halvår 2023.

Totalt i 2023 kom det inn 776 bekymringsmeldinger til barneverntjenesten i «nye saker». Dette gjelder familier hvor barneverntjenesten ikke har pågående undersøkelser eller tiltak. Antallet nye meldinger er redusert med 10,8 % fra 2022 og de utgjør 54,7 % av alle meldinger barneverntjenesten mottar. Totalt ble 1420 meldinger behandlet i 2023.

Utviklingsområder behandling av meldinger 2024:

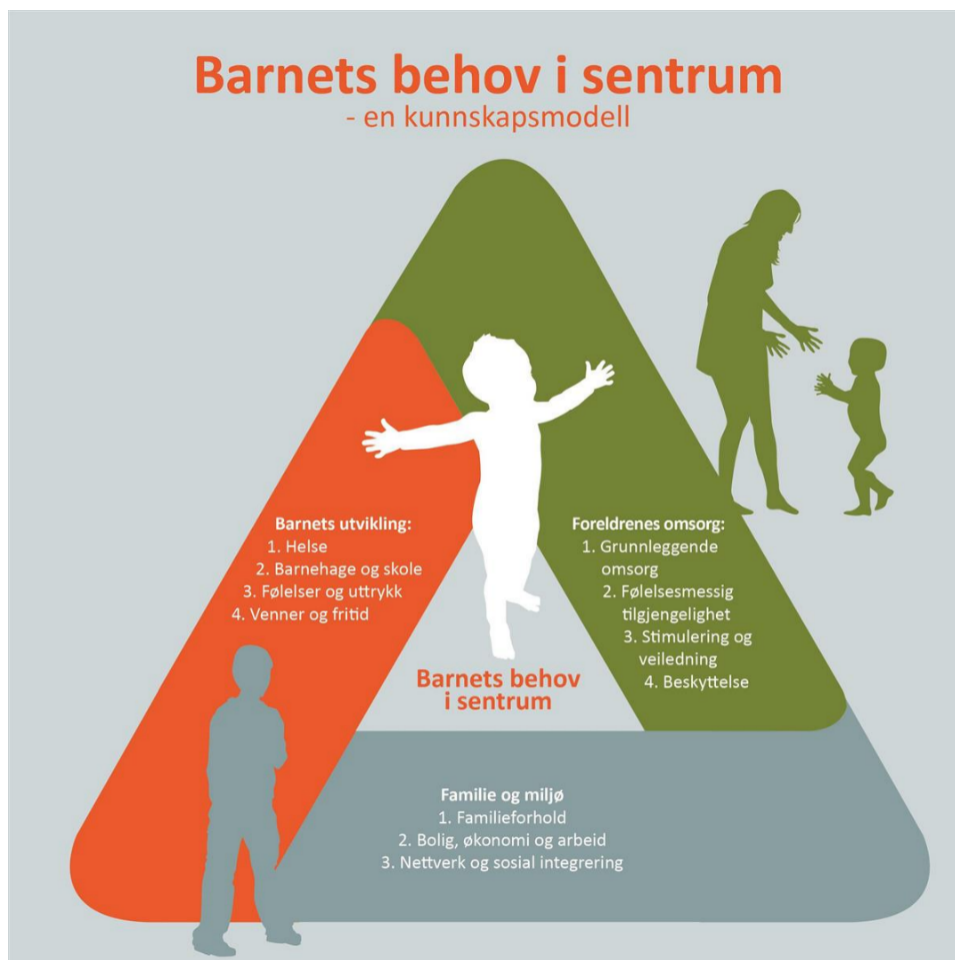
Bekymringsmeldinger skal behandles innenfor frist.

Del 4.3 Undersøkelser

De tre avdelingene Sentrum, Øst og Vest har ansvaret for å gjennomføre undersøkelser og å mer informasjon om barnet og dets situasjon. Tjenesten gjennomførte 698 nye undersøkelser tilknyttet barn i 2022, dette var en økning på 10 % fra 2021. I 2023 gjennomførte barneverntjenesten 605 undersøkelser, en reduksjon på 10 % fra 2022.

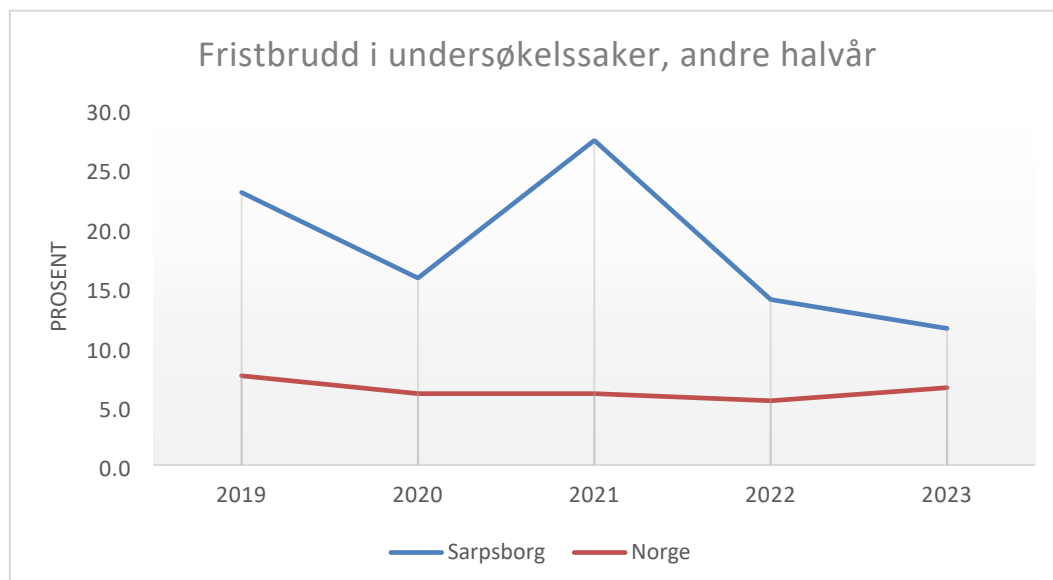
Det blir utarbeidet en plan for undersøkelsen, med formål å sikre innflytelse og medvirkning fra foreldre og barnet, for å tilse at relevant informasjon og kunnskap innhentes og for å sikre fremdrift. Barneverntjenesten gjennomfører undersøkelser med utgangspunkt i modellen Barnets behov i sentrum, og søker informasjon som belyser områdene «barnets utvikling», «foreldrenes omsorg» og «familie og miljø». Barneverntjenesten skal gjennom undersøkelsen skaffe seg grunnlag til å vurdere om barnet og familien har behov for barnevernstiltak. I tillegg kartlegges barnets og foreldrenes nettverk.

Barneverntjenesten har høsten 2023 implementert verktøy fra Bufdir knyttet til kartlegging og undersøkelser.

Barnevernstjenesten kan gjennomføre undersøkelser selv om familien og barnet ikke ønsker det. En undersøkelse skal gjennomføres snarest og senest innen tre måneder. I særlig tilfeller kan fristen utvides til seks måneder.

Dersom barneverntjenesten ikke finner grunn til bekymring, avslutter tjenesten saken.

Sarpsborg har over år hatt en betydelig høyere prosentvis andel fristbrudd enn landsgjennomsnittet, som for andre halvår 2023 er på 11,5 %. I tallene inkluderes ikke eventuelle godkjente utvidelser av frist på undersøkelser. Barneverntjenesten mener at dette har sammenheng med kapasiteten i tjenesten, noe blant annet antallet saker per saksbehandler sier noe om.

Barneverntjenesten i Sarpsborg brøt undersøkelsesfristen i 17,6 % av sakene første halvår 2023, noe som ble redusert til 11,5 % andre halvår 2023.

Barneverntjenesten har ikke i tilstrekkelig grad lyktes med gjennomføringen av utviklingsområdet for 2023 når det gjelder å gjennomføre undersøkelser innenfor frist i lovkravet.

Barneverntjenesten henla i 2023 flere undersøkelser enn tidligere år. Barneverntjenesten har over år henlagt ca. 60 % av undersøkelsene, noe som andre halvår 2023 økte til 74 %, noe som er betydelig høyere enn landsgjennomsnittet. Blant disse er det også saker hvor barneverntjenesten mener at barnet og foreldrene er i behov av hjelp og forsøker å motivere for å motta hjelp, men hvor foreldrene ikke samtykker til videre samarbeid, eller ikke deler barneverntjenestens bekymring.

Barneverntjenesten henlegger også enkelte saker med bekymring og med anledning til å ta opp saken på eget initiativ etter 6 måneder. Når undersøkelsen konkluderes kan barnevernet foreslå tiltak i hjemmet, eller vurdere om barnet lever i en alvorlig situasjon med omsorgssvikt, hvor hjelpetiltak ikke er nok og barnet ikke kan bo hjemme. I slike tilfeller fremmer barneverntjenesten sak til barnevern- og helsenemnda, som er en egen rettsinstans for barnevernssaker.

Utviklingsområder undersøkelser 2024:
Gjennomføre undersøkelser innenfor frist i lovkravet

Del 4.4 Tiltak

Det er Avdeling Sentrum, Øst og Vest, som iverksetter og følger opp tiltak. Tiltakene i barneverntjenesten kan deles inn i to hovedkategorier, hjelpetiltak i hjemmet og tiltak utenfor hjemmet.

73,8 % av alle barn med tiltak gjennom barneverntjenesten i Sarpsborg, mottok i 2023 tiltak i hjemmet.

Barn og deres foreldre mottar gjerne to eller flere tiltak samtidig. Når barneverntjenesten iverksetter tiltak så skal hvert barn ha sin egen tidsavgrensede Tiltaksplan med målsetninger og oversikt over tiltak barnet og foreldrene mottar.

Planen sikrer innflytelse og medvirkning fra barnet og foreldrene, fremdrift og samarbeid

I siste halvdel av 2023 hadde 96,4 % av barna som mottok hjelpetiltak i barneverntjenesten en tiltaksplan. Det er en økning fra første halvdel av 2023 hvor 92,5 % hadde en tiltaksplan.

Barneverntjenesten vurderer at kvalitetsmålet for 2023. å utarbeide tiltaksplan for barn med hjelpetiltak, som oppnådd.

Barneverntjenesten i Sarpsborg har høyere dekningsgrad på tiltaksplaner sammenliknet med landsgjennomsnittet som ligger på ca. 92 %. At 100 % av barna med hjelpetiltak skal ha tiltaksplan vurderes ikke som realistisk. Arbeidet med hjelpetiltak går i faser, og det er naturlig at barn i perioder kan stå uten tiltaksplan i overganger, eller i påvente av avklaringer.

Barneverntjenesten skal følge opp tiltakene i tiltaksplanen med jevnlig evalueringer.

85,8 % av barn og unge med tiltaksplan har fått denne evaluert i tråd med lovkravet første halvdel av 2023. Det foreligger ikke tall for andre halvdel av 2023 på grunn av utfordringer i forbindelse med automatisk rapportering, som første gang ble gjennomført for andre halvdel av 2023

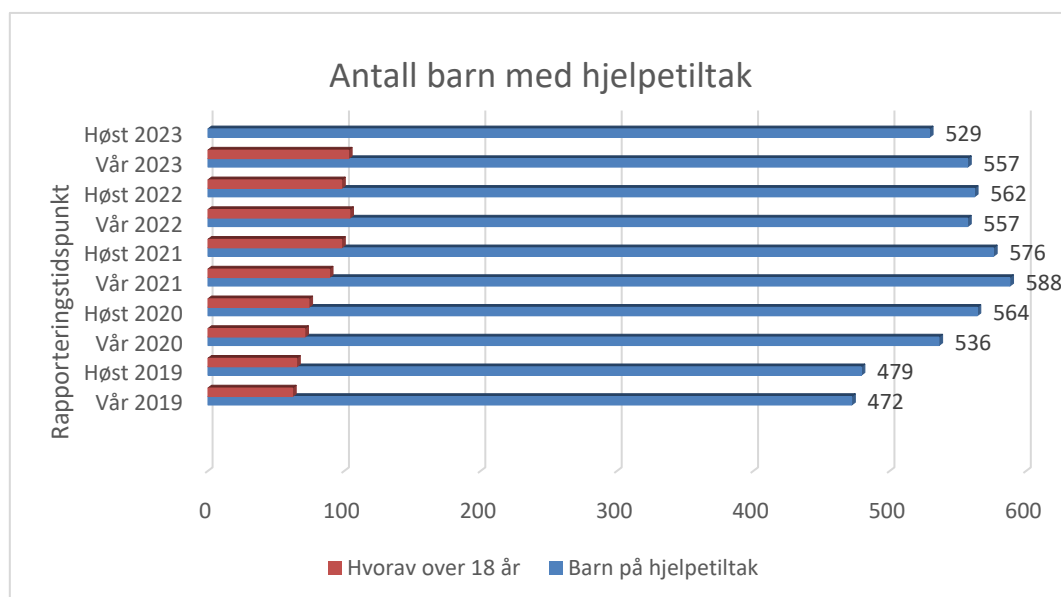
Andelen barn i hjelpetiltak med tiltaksplan som har blitt evaluert i tråd med lovkrav var i 2022 på 84 %, andelen er således høyere i første halvdel av 2023. Landsgjennomsnittet for første halvdel av 2023 var på 88 %. Blant de sammenliknbare kommunene har Sandefjord og Drammen høyere andel barn med tiltaksplan som har blitt evaluert i tråd med lovkravet.

Utviklingsområder tiltak 2024:

Utarbeide og evaluere tiltaksplaner innenfor lovkravet.

Del 4.4.1 Tiltak i hjemmet

Hjelpetiltak kan være rettet mot foreldrene og/eller mot barnet, tiltakene settes inn i kortere og lengre perioder, avhengig av behovet. For å sikre koordinert og helhetlig innsats samarbeider barneverntjenesten med offentlig og privat nettverk rundt familien.

Barn som mottar hjelpetiltak i hjemmet økte fra 2019 til 2020, og har hatt en økende nedgang fra 2021 til 2023. Ved avslutningen av andre halvår 2023 mottok 529 barn hjelpetiltak fra

barneverntjenesten. Andelen ungdommer over 18 år som mottar hjelpetiltak har stabilisert seg fra 2022. Det foreligger ikke tall for dette for andre halvår 2023. Økningen som var fra 2021 kan sees i sammenheng med lovendringen om å utvide aldersgrensen for ettervern til 25 år.

Avd. Tiltak og Utvikling har jobbet med 284 saker i 2023, noe som er en betydelig økning fra 2022. Økningen kan delvis forklares med at veiledere med ansvar for veiledning av biologiske foreldre, i forbindelse med omsorgsovertagelser, ble overført til avdelingen september 2022. Majoriteten av sakene er komplekse og internt har avdelingen arbeidet med tema foreldrekonflikt og foreldrefiendtlighet, da dette er en økende problematikk i sakene.

12 foreldre har deltatt i foreldreveiledningsprogrammet ICDP, som gis i samarbeide med St. Marie læringscenter.

Det er gjennomført to grupper med Sinnesmestringskurs, Brøset-modellen. Det er en målsetning om å starte opp en kvinnegruppe i 2024.

Avdelingen har 16 saker på venteliste, og det er en positiv utvikling fra 2022.

Utviklingsområder tiltak i hjemmet 2024:

* Økt bruk av tiltak for samarbeid med andre tjenester og nettverksarbeid.

* Videreføre arbeidet for å styrke tiltaksarbeidet i barneverntjenesten med målsetning om å forebygge at barn og ungdom må flytte ut fra sine familier.

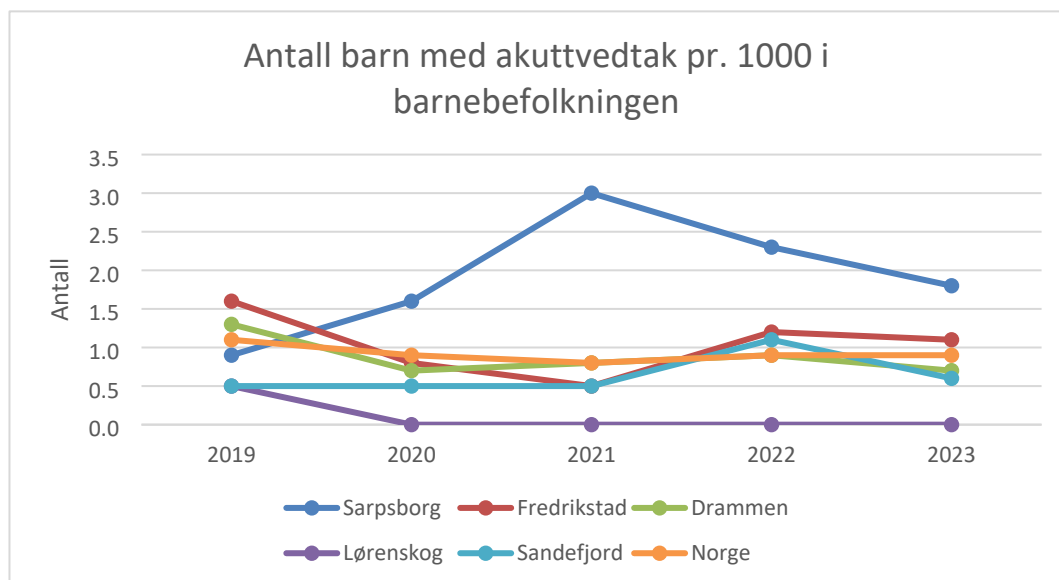
Del 4.4.2 Tiltak utenfor hjemmet

Beslutninger om midlertidige akuttvedtak gjøres i hovedsak av distriktsavdelingene og Avdeling Mottak, akutt, mobilt team. Vedtakene treffes når barnet eller ungdommen er i en utsatt situasjon og trenger umiddelbar hjelp. Vedtakene skal enten oppheves eller raskt følges opp med forslag til barneverns- og helsenemnda om mer langvarig plassering. Akuttvedtak kan treffes for aldersgruppen 0–17 år.

Antallet akutt plasserte barn i barneverntjenesten har vært økende i perioden 2019 til 2021, antallet akutt plasserte barn sank med 29 % fra 2021 til 2022. Fra 2022 til 2023 økte antallet akutt plasseringer i perioden med 11 %. Barneverntjenesten ser samme periode at andelen barn i barnebefolkningen med akuttvedtak i 2023 har sunket. Årsaker til dette kan være at samme barn har blitt akutt plassert flere ganger, og at plasseringene kan ha gått over skillene mellom halvårene.

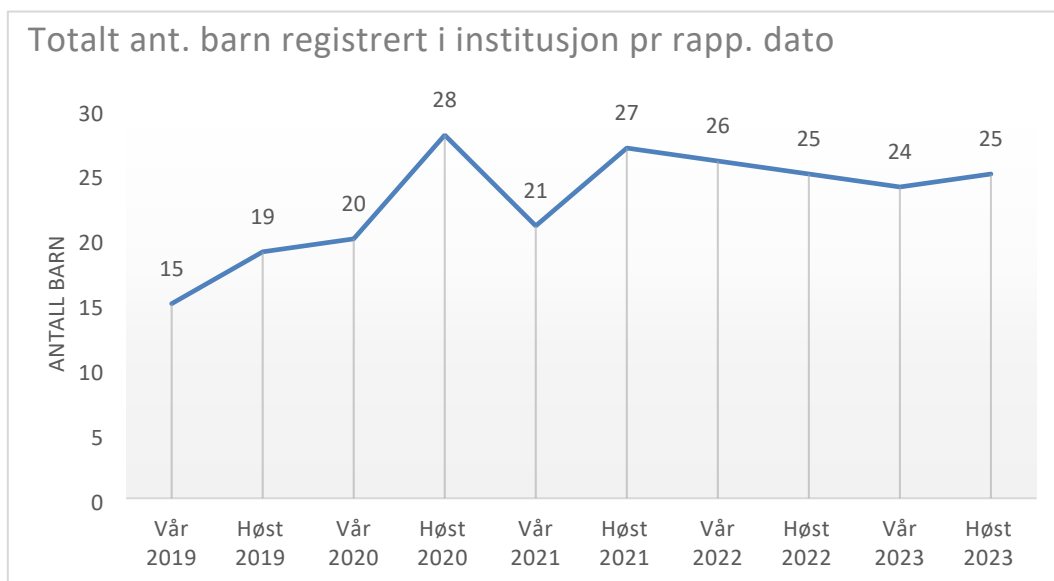
Å flytte fra foreldrene i en akuttsituasjon er ofte en belastning for barnet. Barneverntjenesten ønsker å forebygge slike plasseringer ved å komme inn tidligere. Når barn likevel må flytte akutt tilstreber tjenesten å plassere barnet i familie eller nært nettverk, eller beredskapshjem.

Der hvor det er besluttet midlertidig plassering utenfor hjemmet kombineres ofte disse med tiltak for å styrke foreldrekompetanse eller bedre relasjonen mellom barnet og foreldrene, og med målsetning om tilbakeføring av barnet til foreldrene.

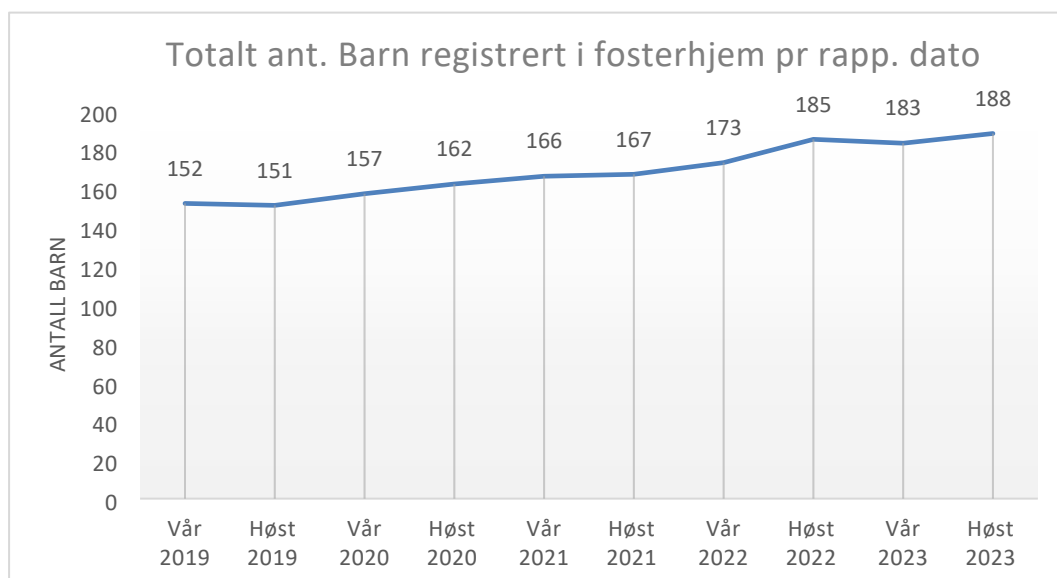
Andelen barn med akuttvedtak pr 1000 i barnebefolkningen har sunket fra 2,3 i 2022 til 1,8 i 2023. Andelen er likevel vesentlig høyere enn i sammenlignbare kommuner, og landsgjennomsnittet som er på 0,9 barn (det foreligger ikke tall for Lørenskog etter 2019). Indikatoren egner seg ikke til en rangering av kommuner. Få barn med akuttvedtak kan være et uttrykk for god forebygging og godt barnevernsarbeid, men kan samtidig også være et uttrykk for at det er manglende akuttberedskap.

Barneverntjenesten i Sarpsborg etablerte i 2020 en egen avdeling, Avdeling mottak, akutt, mobilt team, for å ivareta barnevernets akuttberedskap utover ordinær arbeidstid. Avdelingen har opprettet et mobilt team, som bistår de øvrige avdelingene med oppfølging av familier.

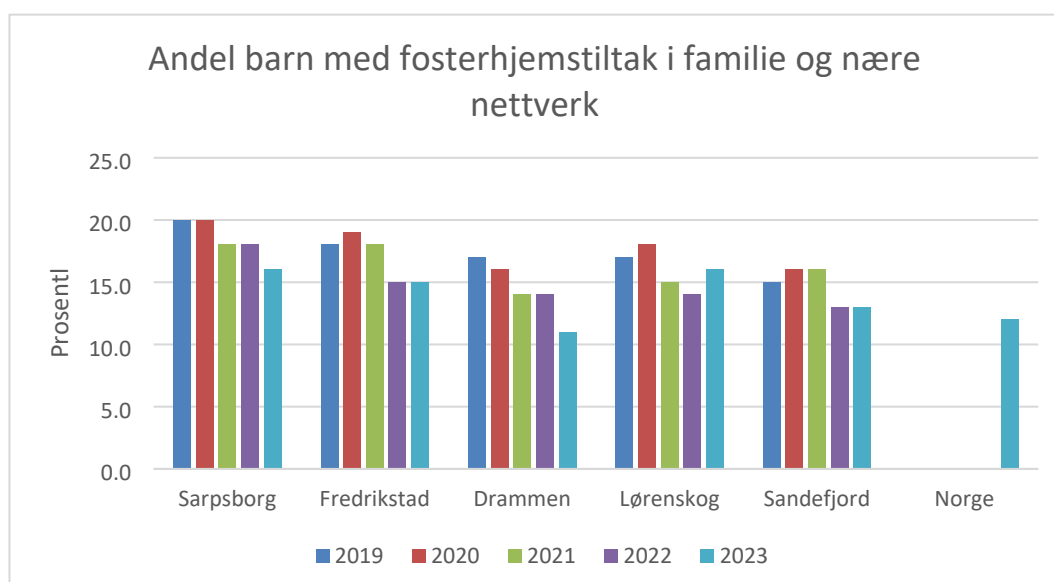
Figuren over gir et bilde av utviklingen av barn plassert på institusjon som følge av midlertidige vedtak eller ved langvarige plasseringer. Ved årsskiftet 2023/2024 var 25 barn plassert på institusjon. Antallet barn på institusjon har vært relativt stabilt de siste årene.

For enkelte barn og ungdommer vil plassering på institusjon best ivareta deres behov. Det er imidlertid en målsetning for statlig og kommunalt barnevern å få ned andelen barn som plasseres på institusjon, og at de plasseringene som må gjøres, i størst mulig grad skjer i beredskaps- og fosterhjem, og i barnets familie eller nettverk.

Barneverntjenesten hadde ved årsskiftet 2023/2024 188 barn i fosterhjem. Det har vært en gradvis økning fra 2019. Dette har i hovedsak vært knyttet til forlengingen av ettervernet til 25 år.

Gjennom barnevernsreformen ble det i 2022 innført en lovfestet kommunal plikt til alltid å søke etter fosterhjem i barnets familie og nære nettverk. Familieråd benyttes i betydelig grad når det søkes etter fosterhjem. Familieråd er et møte der familien tar viktige beslutninger når situasjonen til et barn er vanskelig. Det kan være en god måte å finne løsninger på når et barn trenger hjelp, og for å rekruttere fosterhjem i barnets familie og øvrige nettverk.

Måten indikatoren er målt er endret fra sist rapportering. Det er uklart for barneverntjenesten hva endringen består i. Historiske tall for Norge er ikke kjent på denne indikatoren. Ved tidligere uthenting av tabell hadde Sarpsborg en sterk økning i andel barn med fosterhjemstiltak i familie og nære nettverk fra 2019 til 2021. I tabellen over fremkommer det en nedgang i samme periode, og med vesentlig lavere andel enn i tidligere tabell. Det må nærmere avklares årsaken til endringen. I tabellen fremkommer det generelt en nedgang hos de sammenliknbare kommunene i perioden. Til tross for nedgangen har Sarpsborg, sammen med Lørenskog den høyeste andelen på 16 %. Landsgjennomsnittet er på 12 %.

Det er distriktsavdelingene og avdeling omsorg som gjennom undersøkelser av barnets nettverk og familieråd, rekrutterer fosterhjem. Barneverntjenesten arbeider målbevisst med å øke andelen barn med fosterhjemstiltak i familie og nære nettverk, og har jobbet med å utvikle og ta i bruk verktøy/metoder for å kartlegge nettverk tidlig i saker. Vi har opprettholdt arbeidet med å styrke bruken av familieråd som metode og å finne plasseringsalternativer i barnets familie og nettverk.

Utviklingsområder tiltak barn plassert utenfor hjemmet 2024:

Videreføre arbeidet for å styrke innsatsen for å mobilisere privat nettverk rundt barnet.

Del 4.5 Fosterhjem

Avdeling Omsorg har ansvaret for en helhetlig og løpende oppfølging av barn i fosterhjem, etter behandling av sak om omsorgsovertagelse i Barneverns- og helsenemnda.

Barneverntjenesten er pliktet til å utarbeide en skriftlig plan for dette arbeidet, omsorgsplanen.

Barneverntjenesten skal alltid vurdere om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem. Barneverntjenesten har også et ansvar for oppfølging av foreldrene som har mistet omsorgen for sine barn og følge opp samvær mellom barnet, foreldre og familien. Alle omsorgsplasseringer anses i utgangspunktet som midlertidige.

Fosterhjems kommunen, kommunen der fosterhjemmet ligger, har ansvar for å føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem. I Sarpsborg er dette ansvaret lagt til Virksomhet Oppveksttjenester, under Kommuneområde Oppvekst. Formålet med tilsynet er å føre kontroll med at barnet får forsvarlig omsorg og at forutsetningene som ble lagt til grunn for fosterhjemsoppholdet blir fulgt opp.

Sarpsborg kommune har oppfylt tilsynskravet for 95,2 % av barn i fosterhjem i 2023

Barneverntjenesten har en plikt til oppfølging og kontroll med barnets situasjon, og en plikt til å veilede og følge opp fosterhjemmet. Barneverntjenesten har en plikt til å besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig, men minimum fire ganger i året. For barn som har vært plassert i fosterhjem i mer enn to år, kan barneverntjenesten beslutte at antall besøk skal redusere til minimum to ganger i året. Det er et krav om at forholdene i fosterhjemmet må anses som gode, og reduksjonen kan ikke gjøres om barnet eller fosterhjemmet ikke samtykker.

Barneverntjenesten har innfridd lovkrav om oppfølgingsbesøk i 73 % av sakene første halvår 2023, mens dette var redusert til 50,5 % av sakene andre halvår 2023.

Det foreligger ikke publisering av tall for oppfølgingsbesøk for 2023. Årsaken til dette er utfordringer knyttet til automatisk rapportering for andre halvår 2023. Ved en manuell telling hos barneverntjenesten fremkommer det imidlertid at det andre halvår 2023 var avvik i 49,5 % av sakene, hvor barnet manglet ett eller flere besøk i løpet av 2023. På landsbasis har gjennomsnittlig over 90 % av barna oppfylt lovkrav om oppfølgingsbesøk de siste årene. Det foreligger imidlertid ikke tall for 2023. Avvikene er alvorlige, og tjenesten jobber målrettet med å redusere brudd på lovkravet gjennom tettere lederoppfølging på området. Årsaken til at barneverntjenesten ikke innfrir lovkravet er manglende kapasitet ved avdelingen, som følge av høyt sykefravær som også har berørt nøkkelfunksjoner i virksomheten.

Utviklingsområder fosterhjem 2024
Gjennomføre oppfølgingsbesøk i tråd med lovkrav.

Del 4.6 Ettervern

Når ungdom selv samtykker kan barneverntjenesten tilby ettervern til de som er over 18 år. Fra januar 2021 er retten til ettervern utvidet fra 23 år til 25 år.

Alle typer tiltak kan opprettholdes etter fylte 18 år, også plasseringer basert på samtykke fra ungdommen.

Nasjonalt er det en økning av antall barn over 18 som mottar tiltak i barnevernet.

Ettervernet har som målsetning å sikre en trygg og god overgang til voksenlivet. På gruppenivå greier barn fra barnevernet seg dårligere i voksenlivet når det gjelder tilknytning til arbeidslivet, utdanning og å etablere en økonomisk trygghet i voksenlivet, uavhengige av andre velferdsordninger.

Ettervernet må ivareta samarbeid med tjenester, sikre koordinert hjelp og oppfølging.

Andelen barn over 18 år som mottar tiltak i barneverntjenesten er tatt ut av nasjonale rapporteringer fra 2023.

Utviklingsområder ettervern 2024:

Videreutvikle samarbeidet med NAV og andre aktuelle instanser, for et best mulig tilbud til ungdommene i overgangen til voksenlivet

Del 5 Økonomi

Barneverntjenesten hadde et samlet merforbruk i 2023 på 41,3 mill. kr, fikk dekket 31 mill. kr i budsjettjustering i løpet av året og budsjettet var 234 mill. kr. For 2024 har barneverntjenesten et budsjett på 260,7 mill kr.

På grunnlag av en kraftig utgiftsvekst og økende aktivitet/ tjenesteproduksjon i barnevernet gjennom flere år, ble det i Bærekraft 2030 gjort en gjennomgang av barneverntjenesten første halvdel av 2023. Gjennomgangen ble gjort med bistand fra PWC og sluttrapport forelå 09.08.23. Sluttrapporten inneholdt 14 innsparingstiltak med en potensiell effekt på 27 mill,

tiltakene er internt i barnevernet og gjennom tiltak i andre tjenester. Innsparingsmål for barneverntjenesten fremkommer i Handlingsplan 2024-2027, med samlet innsparing for 2024 på 14.25 mill. Barnevernets innsparingsmål totalt er 16,36 mill. kr i 2024 og 2,1 mill.kr kommer fra tiltak som dem ikke har gjennomført i 2023. Virksomhet forebyggende tjenester (Familiesenter, skolehelsetjeneste m.m.) er i handlingsplanperioden styrket.

Gjennom styrt reduksjon av aktiviteten og tjenesteproduksjonen i barneverntjenesten, og med mål om at det i større grad er forebyggende nivåer i kommunen som skal levere tjenester til familier og barn, skal antall meldinger og undersøkelser reduseres i barnevernet. Dette skal for 2024 gi en innsparing på 3 mill. Det langsiktige målet er å få ned antall saker i barnevernet. Barneverntjenesten skal dreie innsatsen og ressursbruken mot de familiene med størst behov for bistand, og hvor tiltak fra andre tjenester på et lavere forebyggende nivå ikke er tilstrekkelig. Når forebyggende tiltak tilbys av andre hjelpetjenester enn barneverntjenesten, vil dette på sikt redusere andelen barn som vil ha behov for mer omfattende barnevernstiltak og redusere behovet for mer inngripende tiltak ovenfor foreldre og barn.

Barneverntjenesten i Sarpsborg kan vise til en økende bruk av private aktører, for å tilby hjelpetiltak inn i familier og for oppfølging av barn/ungdom. Fra 2020 har økningen vært på hele 265 %, og i 2023 brukte barneverntjenesten 19,5 mill på private kjøp. Barneverntjenesten forstår denne utviklingen som et resultat av flere samvirkende faktorer. Flere familier i barnevernet har behov for denne type hjelpetiltak, kapasiteten ved egne tiltak er ikke høy nok og manglende kapasitet hos saksbehandler medfører behov for bistand fra andre for oppfølgingen av familien og barnet. Barneverntjenesten har iverksatt umiddelbare og mer langsiktige tiltak for å redusere bruken av private aktører. Barneverntjenesten endret sine prosedyrer for rapportering mellom ledernivåene, og endret prosedyrene for

iverksettelse av denne type tiltak. I all hovedsak skal barneverntjenesten benytte seg av sine egne tiltak, som tilbys gjennom Avd. Tiltak og Utvikling. Private kjøp skal kun og unntaksvis gjøres i direkte tilknytning til å forebygge en plassering og/eller avklare barnets omsorgssituasjon. De ansattes bestiller- kompetanse skal i tillegg økes. Det er iverksatt tiltak som å avslutte gruppetilbud COS P, da dette er foreldrestøttende tiltak som tilhører et lavere forebyggende nivå. Det er i mars 2024 igangsatt et internt prosjekt i barneverntjenesten med målsetning å øke kapasiteten ved tiltaksavdelingen, tilby en mer fleksibel oppfølging av familier og utvikle tiltakene opp mot brukergruppens behov. Barneverntjenesten har et mål om å spare inn 6 mill på private kjøp for 2024.

Barnevernsreformen trådte i kraft i januar 2022 og den ga kommunene et større faglig og økonomisk ansvar for barnevernet, og spesielt på fosterhjemsområdet. Kommunene har fått fullt finansieringsansvar for fosterhjem, og egenandelen ved statlige tiltak har økt. Barneverntjenesten i Sarpsborg bruker mer på kjøp fra staten, det vil si beredskapshjem, institusjon og spesialiserte fosterhjem. En betydelig andel av de fosterhjemmene barneverntjenesten selv rekrutterer, mottar forsterkninger i form av økt arbeidsgodtgjøring og andre type tiltak. Selv en mindre økning i antall plasseringer eller antall fosterhjem utgjør potensielt store merkostnader for kommunen, og barnevernet skal i 2024 samlet sett spare 4,15 mill på området. Det er i siste halvdel av 2023 påstartet et arbeid med gjennomgang av praksisen for forsterkning av fosterhjem. Arbeidet bygger på å implementere «Faglige anbefalinger om økonomiske rammer for fosterhjem» og anbefalinger for en standardisert godtgjøringsordning fra Bufdir.

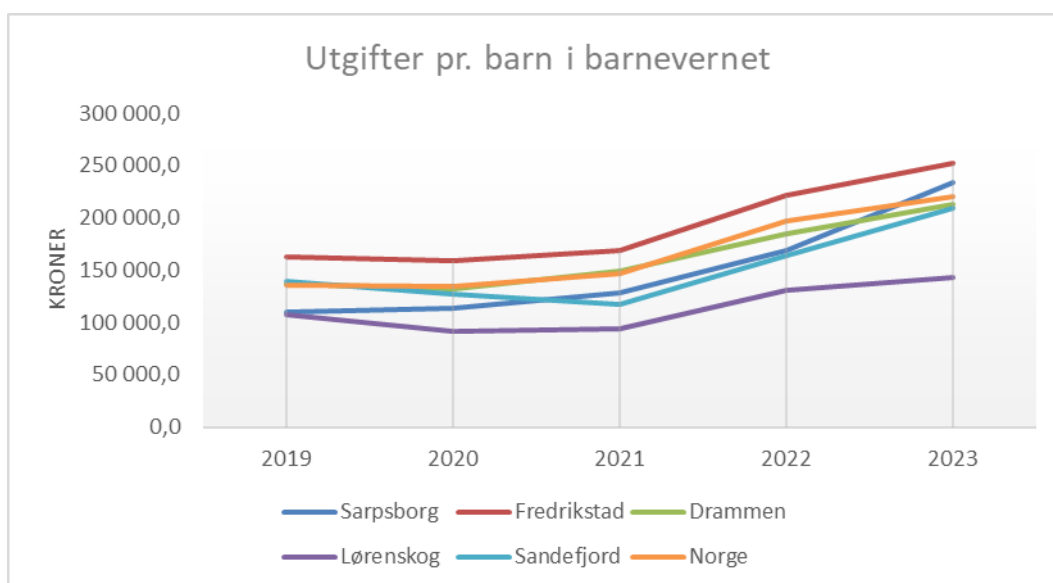
Barneverntjenesten skal spare inn 1 mill kroner på akutte plasseringer i 2024. Kommunens egenandel for beredskapshjem er 87 500 per måned, og egenandelen på institusjon er 175 000 per måned. Akutte plasseringer er ment å være midlertidige, for å avverge en akutt fare/skade som følge av forhold ved foreldrene og omsorgssituasjonen, eller forhold hos barnet/ungdommen selv. Å bli akutt plassert kan medføre store belastninger og traumer for barnet, og foreldrene. Medvirkningsprosessen er avkortet og begrenset. Bufetat har bistandsplikt overfor kommunen og skal finne det tiltaket som kan ivareta barnets behov best. Barneverntjenesten kan i enkelte saker redusere belastningen ved å bli akutt plassert utenfor hjemmet, ved å søke etter omsorgsalternativer i barnets allerede kjente nettverk. Barneverntjenesten kan forebygge akutte plasseringer ved å tilby tett oppfølging i hjemmet, og å tilby mer omfattende og spesialiserte hjemmebaserte hjelpetiltak. Vi vet at en stor andel av de barna som i dag blir akutt plassert blir det som følge av mistanke om eller uttalt vold fra foreldre. Det finnes spesialiserte hjelpetiltak med større treffsikkerhet mot denne problematikken og metoder som barneverntjenesten selv kan tilegne seg. I familier hvor det vil være behov for at barnet i et langvarig perspektiv har en annen omsorgsbasis, vil plasseringene kunne forberedes i samarbeid med barnet og foreldrene.

Det er en nasjonal målsetning om at barn som vokser opp utenfor for sin egen familie skal vokse opp i et hjem. Institusjoner skal brukes i svært begrenset grad. Barneverntjenesten kan redusere plasseringer på institusjon med bistand fra Bufetat, hvor de i større grad tilbyr det som kalles spesialiserte fosterhjem. Dette er tiltak som Bufetat i dag ikke har bistandsplikt på overfor kommunen. Per 01.07.23 ble i tillegg de kommunale barneverntjenestene fratatt muligheten til å inngå avtaler med private aktører rundt spesialiserte fosterhjem. På lengre sikt kan barneverntjenesten redusere behovet for bruk av institusjoner gjennom at det på et tidligere tidspunkt, i foreldre og barns kontakt med

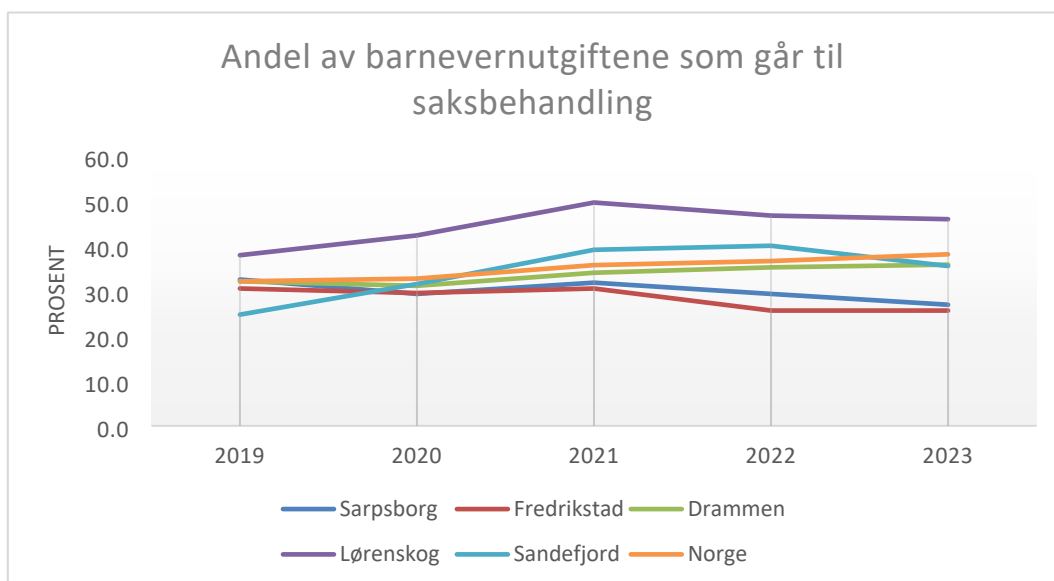
hjelpeapparatet, iverksettes tiltak som forebygger omsorgssvikt og alvorlige atferdsvansker. Barneverntjenesten skal spare 2,1 mill på institusjonsplasseringer i 2024, det tilsvarer en institusjonsplassering over ett år.

Barneverntjenesten skal redusere bruk av støttekontakt og besøkshjem med 1,1 mill i 2024. Støttekontakter og besøkshjem ble tidligere betegnet som kompenserende tiltak, det er støttetiltak som utvider barnets nettverk, er en utviklingsstøttende faktor og gir erfaringer fra familieliv. Disse tiltakene benyttes som hjelpetiltak og også som forsterkningstiltak rettet mot barn plassert i fosterhjem. For å oppnå innsparingsmålet vil barneverntjenesten i større grad søke etter ressurser og støtte i barnets eget nettverk. I tillegg skal iverksetting av støttekontakt (miljøarbeider) ikke gjennomføres som private kjøp av leverandør, men gjennom oppdragstakeravtaler med privatpersoner.

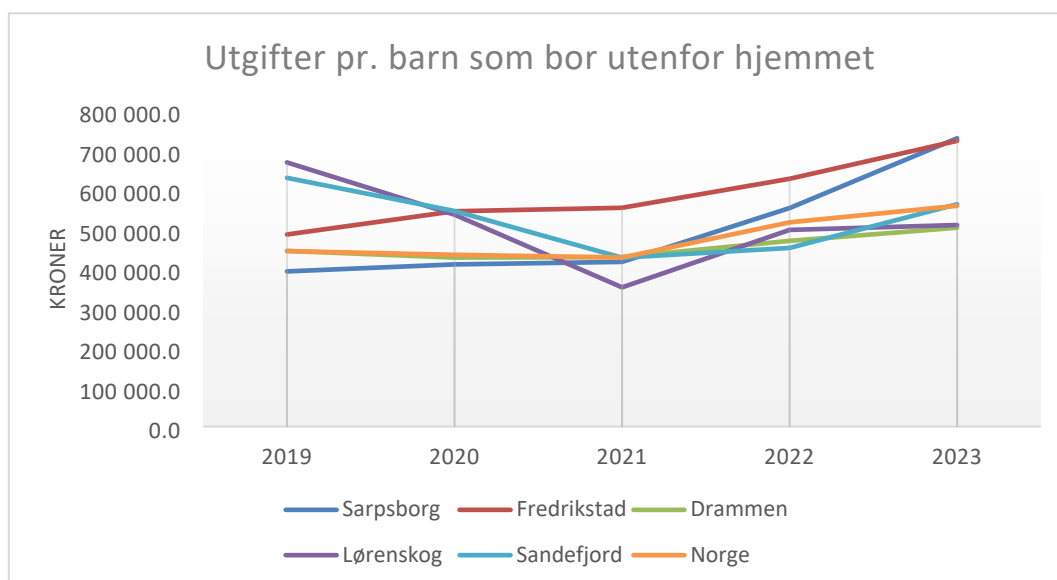
Våren 2023 mottok kommunen 500.000 kroner til et forprosjekt for å vurdere muligheten til å samarbeide om felles tjenester mellom kommunene Fredrikstad, Halden og Sarpsborg. Barnevernleder leder prosjektet om å utrede de faglige og økonomiske sidene ved en felles barnevernvakt. Videre skal det ses på hvordan kommunene kan samarbeide om felles rekruttering av fosterhjem, besøkshjem, støttekontakter og andre som bistår familier. Det siste området prosjektet skal jobbe videre med, er å vurdere etablering av et felles kompetansesenter som kan jobbe med omsorgsendrende hjelpetiltak. Målsetningene med prosjektet er bedre tjenestekvalitet, økonomisk lønnsomhet, bedre utnyttelse av kompetanse og ressurser, samt økt fleksibilitet i tjenestetilbudet.

Barneverntjenesten i Sarpsborg bruker 233 849 kroner pr barn i barnevernet, og bruker mer enn landsgjennomsnittet, og sammenlignbare kommuner, med unntak av Lørenskog. Sarpsborg følger trenden hvor utgiftene per barn i barnevernet er økende fra 2021. Fra 2022 til 2023 økte utgiften pr barn med 38,3 % for Sarpsborg. Det var forventet en økning fra 2022, med bakgrunn i innføringen av fullfinansiering av fosterhjem, økte egenandeler på spesialiserte tiltak, institusjoner og gjennom økt bruk av private aktører. At det har vært en nedgang i barn med tiltak i samme periode er også medvirkende.

En mindre andel av barnevernutgiftene i Sarpsborg går til saksbehandling (26,9 %) enn landsgjennomsnittet og sammenlignbare kommuner, med unntak av Fredrikstad. Andelen er videre de to siste årene redusert, og ligger nå betydelig under landsgjennomsnittet (38,1 %). En større andel av våre utgifter blir brukt til tiltak for barna vi jobber med. At vi bruker en mindre andel på saksbehandling kan tilsa en mer effektiv tjeneste, samtidig så har tjenesten brudd på lovkrav spesielt rettet mot undersøkelser og oppfølgingsbesøk i fosterhjem.

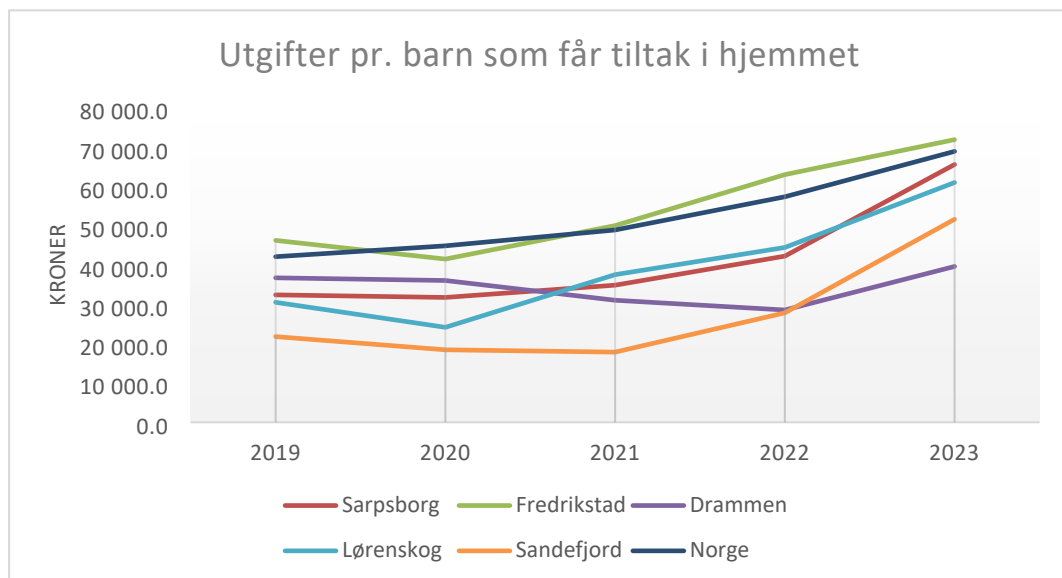

Barneverntjenesten i Sarpsborg bruker i gjennomsnitt 730 635 kroner pr barn som er plassert utenfor hjemmet, en økning på 31,9 % fra 2022, etter at det var en økning på 33 % fra 2021 til 2022. Sarpsborg ligger høyere enn både de sammenlignbare kommunene og landsgjennomsnittet.

Refusjonsordningen fra Bufetat for barn plassert i fosterhjem bortfalt 01.01.22, og barneverntjenesten fikk fullt finansieringsansvar, i tillegg til at egenandelen for barn plassert i

beredskapshjem og institusjon økte. En rekke fosterhjem mottar forsterkningstiltak i form av frikjøp fra arbeid og hvor barneverntjenesten dekker tapt arbeidsinntekt, og for enkelte barn er det nødvendig å iverksette mer omfattende og spesialiserte avlastningstiltak.

Fra 01.01.2023 var den månedlige egenandelen for beredskapshjem og spesialiserte fosterhjem 87 500 og institusjon 175 000.

Barneverntjenesten i Sarpsborg bruker 65 604 kroner pr barn som mottar tiltak i hjemmet, noe som er lavere enn landsgjennomsnittet og Fredrikstad, men høyere enn de øvrige sammenliknbare kommunene. Sarpsborg har hatt en økning på utgifter tilknyttet tiltak i hjemmet på ca. 55 % fra 2022 til 2023. Høyere utgifter for tiltak i hjemmet mener vi har sammenheng med at vi iverksetter mer omfattende tiltak for å hindre flyttinger ut av hjemmet, og at vi har en økt bruk av private aktører fremfor egne ansatte.

Barneverntjenesten hadde et totalt årsbudsjett på overtid i 2023 på 2.14 mill men brukte 2.57 mill, et merforbruk på -433.345,-. Merforbruket knytter seg til flytting av arkiv fra egne lokaler til IKA pga en vannlekkasje og merarbeid i tilknytning til innføring av nytt fagsystem. I tillegg medfører oppfølging av barn i fosterhjem utenfor kommunen lengre reiser og døgnopphold, samt at det har vært behov for overtidarbeid i forbindelse med undersøkelsessaker og for å overholde frister. I 2022 brukte barneverntjenesten ca. 2,2 mill på overtid og det er 13 % mindre enn året før.

Del 6 Internkontroll og kvalitetsutvikling

Del 6.1 Om Internkontrollen 2023

Barnevernstjenesten har en 50 % stilling som internkontrollansvarlig i tjenesten for å ivareta kravene tilknyttet internkontroll. Internkontrollansvarlig har ansvar for å følge opp at tjenesten har nødvendige prosedyrer for arbeidet, at innholdet i disse er i henhold til gjeldende lov- og regelverk, samt at prosedyrene revideres minimum årlig. Det gjøres videre fortløpende endringer i prosedyrene ved behov.

Som en del av internkontrollen er det gjennomført årlige risikovurderinger knyttet til informasjonssikkerhet de fem siste årene. Det er i år videre gjennomført flere risikovurderinger knyttet til de ulike områdene som påvirkes direkte av det nye fagsystemet som i år er implementert. Særlig knyttet til informasjonssikkerhet er det i samarbeid med kommuneområde fellestjenester også gjennomført flere tiltak for å sikre både overgangen mellom fagsystemene, og bruken av nytt fagsystem videre. I 2020 ble det gjennomført risikovurdering tilknyttet tjenestekvalitet, noe som var planlagt gjennomført annethvert år. Grunnet prioritering av internkontrollansvarlig inn i prosjektarbeidet knyttet til etablering av nytt fagsystem for barnevernet, ble det på nytt besluttet å utsette denne risikovurderingen, da til høsten 2024. Arbeidet med risikovurderinger har medført endringer i prosedyrene, ettersom sårbare områder avdekkes.

Egenkontroll på sårbare områder tilknyttet tjenestekvalitet ble startet opp fra januar 2021. Planen for egenkontrollen er laget ut fra sårbarhetsområder avdekket i risikovurderingen. Områdene tilknyttet tjenestekvalitet som det er planlagt egenkontroll på én gang i halvåret er mottak, undersøkelse, omsorgstiltak, ettervern, hjelpetiltak, akutt plasseringer og klager. Egenkontroll knyttet til økonomi, samt oppfølging av private aktører er fra tidligere påstartet

og gjennomføres årlig. Det ble i 2023 ikke gjennomført egenkontroller, også på grunn av omprioriteringer knyttet til prosjektarbeidet rundt etablering av nytt fagsystem. Resultatene fra egenkontrollen følges opp i samarbeid med ledelsen i tjenesten og har til nå blant annet medført justeringer i tjenestens prosedyrer.

Arbeidet med internkontrollen er strukturert gjennom et års-hjul som beskriver arbeidet med prosedyrer, risikovurderinger og egenkontroll. Ansvar for arkivplan er videre lagt til internkontrollansvarlig. Barnevernstjenesten tok i oktober 2023 i bruk et nytt fagsystem, Modulus barn, levert av Netcompany. Arbeidet med forberedelser, implementering, opplæring og videre oppfølging har krevd store ressurser hos barnevernstjenesten dette året. På grunn av store forsinkelser blant de opprinnelige Digibarnevern-kommunene, var Sarpsborg blant de første kommunene som tok i bruk fagsystemet. Dette har medført betydelig ekstraarbeid for barnevernstjenesten. Fagsystemet er helt ulikt tidligere fagsystem, og også mer omfattende. Fagsystemet gir god faglig støtte i arbeidet, men krever også mer knyttet til hvordan arbeidet dokumenteres, noe som er mer tidkrevende.

Del 6.2 Risikovurdering opp mot halvårsrapportering 2023

I forbindelse med rapportering til statsforvalteren for 2. halvår 2023 observeres det betydelige endringer i deler av barneverntjenestens arbeid. Barneverntjenesten mottok 100 færre meldinger enn i 1. halvår 2023. En større andel meldinger ble henlagt, henleggelsesprosenten på melding utgjorde 26,1 %. Videre har barneverntjenesten dette halvåret henlagt en betydelig større andel av undersøkelsene enn tidligere, 74 % av undersøkelsene ble henlagt. Kun 70 undersøkelser ble konkludert med hjelpetiltak, mot 136 i første halvår. Vi må ti år tilbake i tid for å finne tilsvarende lave tall for iverksettelse av hjelpetiltak. Det er et mål om at det skal skje en dreining mot at flere saker skal kunne ivaretas på et mer forebyggende nivå, for å redusere kostnadene knyttet til barnevern. Det vurderes imidlertid at denne dreiningen synes å ha gått så raskt at det er grunn til bekymring for hvorvidt denne gruppen barn i dag får tilstrekkelig hjelp.

Med bakgrunn i tallene for 2. halvår 2023 er det gjennomført flere undersøkelser internt, for å se på hva som kan være årsakene til at endringen er så stor på så kort tid. Fra 1. til 2. halvår har barnehagene redusert sin andel av bekymringsmeldingene fra 5 % til 3 %. 1. halvår 2023 mottok barneverntjenesten 41 bekymringsmeldinger fra barnehagene, mens det 2. halvår ble mottatt 21. Helsestasjonene/skolehelsetjenesten har redusert sin andel av bekymringsmeldingene fra 4 % til 1%. Barneverntjenesten mottok 1. halvår 30 bekymringsmeldinger fra helsestasjonene/skolehelsetjenesten, mot 7 bekymringsmeldinger 2. halvår. Også skolene har redusert sin andel av bekymringsmeldingene fra 11 % til 9%, fra 89 bekymringsmeldinger 1. halvår til 62 bekymringsmeldinger 2. halvår. Barneverntjenesten har over år arbeidet for å få særlig helsesykepleierne og barnehagene til å senke sin terskel for å melde bekymring, da denne har blitt vurdert å være for høy. Barneverntjenesten er bekymret for at de signalene som er gitt om dreiningen av innsats i for stor grad påvirker særlig helsesykepleierne og barnehagene, og at terskelen igjen blir for høy for å melde bekymring.

Det er videre gjennomført en gjennomgang av henlagte meldinger for 2. halvår 2023. Det avdekkes ikke at meldinger ikke har blitt behandlet forsvarlig, men det observeres en noe høyere terskel for iverksettelse av undersøkelse. Det er også gjennomført stikkprøver av henlagte undersøkelser. Det er her vanskeligere å vurdere hvorvidt alle disse henleggelsene har vært forsvarlige. Bakgrunnen for dette er at det er avdekket at en del undersøkelser fremstår å ha blitt gjennomført for begrenset, og således ikke nødvendigvis har avdekket forhold som kunne gitt grunnlag for hjelpetiltak. Flere henvises videre til andre instanser etter endt undersøkelse, hvor bekymringen er såpass stor at det tidligere ville vært tilbudt hjelpetiltak.

Barneverntjenesten er opptatt av at det skal gjennomføres risikovurderinger knyttet til hvilke konsekvenser det vil kunne få for sårbare barn og unge når det arbeides for at færre barn skal få oppfølging og tiltak fra barneverntjenesten.

Del 7 Bemanning og kompetanse

Del 7.1 Kapasitet

Forsvarlighet og kvalitet på tjenestene forutsetter relevant kompetanse og tilstrekkelig bemanning. Pr. i dag inneholder ikke barnevernloven spesielle lovkrav til bemanning i den kommunale barneverntjenesten. Det følger imidlertid av barnevernloven at tjenester og tiltak skal være forsvarlige.

Antall barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk:

Sted	2019	2020	2021	2022	2023
Sarpsborg	20,0	20,0	18,0	18,0	16,0
Fredrikstad	18,0	19,0	18,0	15,0	15,0
Drammen	17,0	16,0	14,0	14,0	11,0
Lørenskog	17,0	18,0	15,0	14,0	16,0
Sandefjord	15,0	16,0	16,0	13,0	13,0
Norge	17,0	16,0	14,0	13,0	12,0

Tabellen gir et bilde av kapasiteten ved barneverntjenesten. Hver saksbehandler i barneverntjenesten i Sarpsborg saksbehandler i gjennomsnitt 16 saker hver, noe som er en nedgang på to saker sammenliknet med 2022. Med unntak av Lørenskog som også ligger på 16 saker, er dette imidlertid flere saker enn i øvrige sammenlignbare kommuner og landsgjennomsnittet.

Barneverntjenesten opplever utfordringer knyttet til kapasitet. Manglende kapasitet øker arbeidspresset, og vil påvirke kvaliteten i tjenestene og går utover forsvarligheten ved tjenestene som gis.

Del 7.2 Sykefravær og risikovurderinger

Barneverntjenesten har for 2023 hatt et sykefravær på 10,3 %, mot 9,7 % i 2022 og 8,4 % i 2021.

1. halvår 2023 knyttet det seg bekymring til hvordan sykefraværet både påvirket tjenestekvaliteten, samt ansattegruppa. Når det gjaldt tjenestekvalitet endte risikovurderingen med at fire av seks analyserte hendelser falt innenfor ikke akseptert risiko. Hendelsene var; økte fristbrudd, økte mangler i evalueringer, økte mangler i oppfølgingsbesøk og at brukerne ikke får rett hjelp til rett tid. Det ble meldt inn behov for økte ressurser. Manglende ressurser i kommunen ga ikke anledning til styrking av tjenesten. Barneverntjenesten hadde våren 2023 igangsatt to tiltak som ville resultere i færre enkeltsaker og dermed frigjøre kapasitet (se del 4.2 og kap. 5).

Det ble videre gjennomført en risikovurdering knyttet til HMS. Her falt syv av ni hendelser innenfor ikke akseptert risiko. Hendelsene var; økt arbeidsbelastning grunnet andres sykefravær, opplevelse av stress, psykisk utmattelse/utbrenthet, generelt høy arbeidsbelastning, dårligere arbeidsmiljø, sykefravær hos ledelsen – mangler i oppfølging av sykemeldte, sykefravær hos ledelsen – mangler i oppfølging av ansatte på jobb.

Det er to avdelinger som i både 2022 og 2023 er preget av høyt sykefravær, dette påvirker kapasiteten ved avdelingene og belastningen for de ansatte er vedvarende over tid.

Kommunen har ikke et system for å registrere og utarbeide en fullstendig oversikt over sykefravær som er arbeidsrelatert, eller for å finne en andel av det totale fraværet.

Gjennom avdelingsleders oppfølging av den enkelte ansatte gjennom sykefraværet, så ser vi at den gruppen ansatte som er mest sårbare for arbeidsrelatert fravær er de nyutdannede med begrenset erfaring fra 1 linje barnevern. Årsaken til sykefraværet er stor arbeidsbelastning og høyt arbeidspress. Den andre gruppen i risiko for arbeidsrelatert fravær er ansatte med lang fartstid i barnevernet og hvor belastninger over tid er årsaken. Med en økende saksmengde er det en vanskelig oppgave for avdelingsledere å balansere kravet om å opprettholde en forsvarlig drift og innfri lovkrav, samtidig som det er behov for å tilpasse den enkelte saksbehandler sin arbeidsmengde og ansvar.

Barneverntjenesten har organisert HMS arbeidet i tjenesten gjennom faste møter i HMS gruppe og har utarbeidet et års- hjul med fokusområder for arbeidet. I 2023 startet arbeidet med å spisse HMS gruppens mandat, slik at arbeidet blir mer målrettet og systematisk, med bistand fra Virksomhet HR. Det er utarbeidet en plan for å gjennomføre risikovurderinger av konsekvensene rundt innsparingstiltakene som fremkommer i Handlingsplan 2024-2027. Gruppen har fullført risikovurdering av vold og trusler i 2023, med målsetning å redusere risiko gjennom tiltak.

Årlig gjennomføres medarbeiderundersøkelsen 10 Faktor. 10 Faktor er et verktøy for utvikling av arbeidsmiljøet og kvaliteten på tjenestene våre, med mål om stadig forbedring. Barneverntjenestens ansatte har tradisjonelt scoret høyt og over landsgjennomsnittet på denne undersøkelsen, og med en gjentagende lavere score på området «relevant kompetanseutvikling» (se del 7.4). Det samme viser resultatet for 2023. Barneverntjenestens ansatte scorer høyt på områder som motivasjon, mestring og ledelse.

Utviklingsområder HMS arbeidet 2024:

- * Den enkelte ansatte skal ha en opplevelse av å være del av et fellesskap og et helhetlig barnevern.
- * Forebygge arbeidsrelatert fravær.

Del 7.3 Turnover og rekruttering

I 2023 hadde barneverntjenesten turnover på ca.10 %, noe som ikke er å anse som høyt. Frisch-studien (Drange et al. 2021) finner at andel ansatte som slutter i en konkret barneverntjeneste fra et år til neste utgjør om lag 30 %. At ansatte velger seg bort fra barneverntjenesten medfører en rekke ulemper og er ressurskrevende for virksomheten. Barneverntjenesten har de siste tre årene hatt en betydelig internturnover, overgang av ansatte i interne stillinger. I 2023 har det i hovedsak berørt tre avdelingslederfunksjoner.

I rekrutteringsprosesser erfarer barneverntjenesten at vi i hovedsak får eksterne søkere med ingen eller liten erfaring fra 1 linje barnevern. I tillegg rekrutterer vi ansatte som har annen relevant utdanning enn barnevernspedagog. Når en ansatt slutter mister vi erfaringen den ansatte har opparbeidet seg og det betyr at tjenesten må investere ressurser i opplæring, og vi kan ikke forvente at en nyansatte utfører arbeidet på nivå med en ansatt med mer erfaring.

De indirekte kostnadene ved at ansatte slutter eller går over i andre stillinger er at det er liten eller ingen kapasitet ved avdelingene å følge opp de oppgavene og det ansvaret den ansatte har hatt. Det vil derfor gå utover tjenestekvaliteten i den perioden det tar å tilsette en ny medarbeider. Dersom avdelingen i tillegg er preget av sykefravær i perioden, så er det en stor risiko for at situasjonen går utover forsvarligheten ved tjenestene vi gir.

En nasjonal omfangsundersøkelse rundt turnover i barnevernet, gjennomført av Bufdir i 2022, viser at i tillegg til for høyt arbeidspress og at jobben er psykisk belastende, er det utfordringer relatert til ledelse som medfører at ansatte slutter. Ansatte trenger støtte og anerkjennelse fra leder, og det må foreligge rutiner for debriefing og veiledning. Undersøkelsen viser at tjenester med høy turnover kjennetegnes ved å ha ansatte som er yngre, med lavere ansiennitet og som i mindre grad har relevante videreutdanninger.

Barneverntjenestens ledergruppe har i 2023 arbeidet aktivt med å etablere et system for oppfølging og veiledning av ansatte, og for oppfølging av nyansatte. Gjennom mestringsorientert ledelse, legger vi vekt på læring, utvikling og motivasjon. I tillegg er det avgjørende å ta utgangspunkt i den enkeltes individuelle forutsetninger. Avdelingsleder og avdelingsrådgiver gjennomfører individuell saksveiledning med den enkelte ansatte etter oppsatt plan og ved innmeldt behov. I tillegg mottar de ansatte veiledning av ekstern veileder. Nyansatte mottar veiledning i egen gruppe i inntil ett år. Vi jobber etter en beslutningsmodell, hvor sakens alvorlighetsgrad tilsier på hvilket nivå saken drøftes, hvor den ansatte veiledes og beslutninger tas. Fagråd er det høyeste beslutningsorganet i vår tjeneste.

Arbeidet i barneverntjenesten kjennetegnes ved at det i seg selv kan være psykisk belastende, og dette betegner vi som en påregnelig belastning. Dette håndteres i veiledning og på teammøte. I tillegg kan ansatte oppleve aggressiv atferd, trusler, trakassering, uthenging i sosiale medier o.l. Dette betegner vi som påregnelige uønskede eller uønskede belastninger. Barnevernet har et internt risikovurderingssystem, for å forebygge skadelige hendelser og belastninger. I tillegg tilbys ansatte såkalte defusing samtaler rett i etterkant av akutt oppståtte uønskede hendelser. Barneverntjenestens ansatte får tilbud om oppfølging gjennom bedriftshelsetjenesten ved behov.

Del 7.4 Kompetansekrav

Kommunen skal ha internkontroll med at tjenesten utfører oppgavene i tråd med lovkrav, og sørge for nødvendig opplæring av barneverntjenestens personell, jf. Bvl § 2-1.

Å sikre at ansatte i tjenesten har rett kompetanse handler om rekruttering, tilby ansatte kompetanseheving og å beholde ansatte.

Fra 01.01.22 ble det i barnevernloven inntatt styrkede krav til kompetanse for barneverntjenestens personell. De nye kravene vil innebære at ansatte fra 01.01.31 må enten:

→ *Ha barnevernfaglig mastergrad eller annen relevant utdanning på tilsvarende nivå.*

Eller

→ *Innen denne dato ha relevant bachelorutdanning, samt minst fire års arbeidserfaring fra barnevernet, og gjennomført en barnevernfaglig eller annen relevant videreutdanning med minst 30 studiepoeng.*

De nye kravene blir først iverksatt 01.01.31, og barneverntjenesten har siden 2018 arbeidet planmessig med å møte de nye kravene gjennom å årlig tilby ansatte med bachelor en relevant videreutdanning på 30 studiepoeng. 31 ansatte har siden 2018 gjennomført en relevant videreutdanning og i 2023 begynte ytterligere 7 ansatte på videreutdanning.

Per 2022 manglet 43 % av ansatte i fagstillinger i barnevernet relevant videreutdanning for å oppnå kompetansekravet. Per 2023 har andelen uten relevant kompetanse økt til 54 %. Flere funksjoner i tjenesten ble omfattet av kompetansekravet enn først antatt, og barneverntjenesten rekrutterer primært ansatte som ikke innfrir kompetansekravet. Det er imidlertid stor variasjon mellom avdelingene på hvor mange som er i behov av videreutdanning, fra at alle ved avdelingen innfrir kompetansekrav til at hele 65 % av en avdeling ikke innfrir dette. Av ansatte i barneverntjenestene i vårt fylke fyller 14,3 % av ansatte i Fredrikstad Barneverntjeneste kompetansekravet, Halden ligger på over 90 % og Moss på rundt 30 %.

Det er ikke avsatt penger på barneverntjenestens budsjett for å ivareta disse kompetansekravene og tjenesten søker årlig midler fra Bufdir for å dekke deler av kostnadene. Midler fra Bufdir skal dekke vikarutgifter, reiser og materiell, og er begrenset oppad til 100.000.

Fra 2 halvår 2023 søker tjenesten i rekrutteringsprosesser etter nye medarbeidere med master eller som på annen måte oppfyller kompetansekravet. Vi har anledning til å tilsette i masterstillinger.

Ledergruppen har siden desember 2023 mottatt ekstern veiledning. Dette har vært et uttalt ønske og behov over en lengre periode. Målet er å skape psykologisk trygghet i gruppen og en effektiv ledergruppe.

6 av barneverntjenestens ansatte har mastergrad, i tillegg tar tre ansatte p.t mastergrad på eget initiativ og uten økonomisk støtte fra arbeidsgiver. Krav til master for å arbeide i 1 linje barnevern medfører at stadig flere fullfører en slik grad, og det medfører at flere ved tjenesten har ønske om å gjennomføre en slik grad. Det er derfor viktig at barneverntjenesten har anledning til å ansette og lønne i masterstilling.

Del 8 Samhandling med andre tjenester

Barneverntjenesten har en samarbeidsplikt med andre tjenester. Samarbeidsplikten gjelder for samarbeid i enkeltsaker (individnivå) og samarbeid på systemnivå. Vi har en samarbeidsplikt rundt det enkelte barn, når det er nødvendig for at barnet skal få et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Barneverntjenesten vurderer da hvilke tjenester det er formålstjenlig å samarbeide med, hva tjenestene skal samarbeide om og over hvor lang tid. Det kan være skole, NAV, politi, pedagogisk psykologisk tjeneste, barne- og ungdomspsykiatri m.fl. På systemnivå er målet for samarbeidsplikten at barneverntjenesten og andre tjenester får ivarett sine lovmessige pålagte oppgaver og sitt ansvar, samarbeidet kan formaliseres gjennom samarbeidsavtaler, faste tverretatlige møter, prosedyrer for samarbeid o.l. Barneverntjenesten i Sarpsborg har samarbeid på systemnivå med NAV, Virksomhet Forebyggende tjenester, Kompetansesenter Rus og Psykisk Helse. For at barn og deres foreldre skal få riktig hjelp og til rett tid er det avgjørende at tjenestene kjenner godt til hverandre. Samarbeidsplikten er gjensidig, gjennom en endring i 14 velferdslovgivninger i 2021.

I 2020 gjorde barneverntjenesten i Sarpsborg en omorganisering av tjenesten, med mål om å bedre samarbeidet med skoler, barnehager og Familiesentrene. Vi opprettet Avdeling Vest, Avdeling Øst og Avdeling Sentrum, og ved å være organisert med ansvar for enkeltsaker på distrikt ville vi komme tettere på samarbeidsinstansene og de arenaene barn og unge er. I tillegg ville det å etablere avdelinger med færre ansatte medføre at avdelingsleder vil være mer tilgjengelig for den enkelte ansatte, for veiledning og oppfølging. Våre samarbeidsinstanser og ansatte besvarte en spørreundersøkelse høsten 2023. De ansatte ga tilbakemelding om at de opplever i noen grad å ha bedre kjennskap til de arenaer barnet oppholder seg etter omorganiseringen, men i mindre grad enn vi ønsket å oppnå. Det samme gjelder spørsmålet om omorganiseringen har medført et tettere og enklere samarbeid mellom instansene. Av samarbeidsinstansene svarer 66 % at de ikke opplever tettere samarbeid med barneverntjenesten rundt enkeltbarn etter omorganiseringen. Resultatene vil bli jobbet videre med i Lederteamet gjennom 2024 og vi vil se på ytterligere

tiltak som stimulerer til et tettere samarbeid rundt det enkelte barn og deres foreldre. Det pågår flere prosesser for å styrke samhandling og samarbeid. Kommunedelplan for folkehelse og forebygging «Fra utenforskap til fellesskap» skal være ferdig i løpet av 2025. Et viktig innsatsområde her vil være tiltak for å styrke samhandlingen mellom ulike tjenester og aktører som jobber med barn og unge og sårbare familier. Videre beskriver plattformen «Forebygging omsorgssvikt og atferdsproblemer hos barn og unge» hvordan samarbeidet mellom kommunens tjenester skal styrkes.

Av faste tverretatlige møter så deltar barneverntjenesten i disse foraene:

- * Samhandlingsteam for barn (0-15 år) og Samhandlingsteam for ungdom (16-25 år). Det tverretatlige samhandlingssystemet bygger på veilederen «Felles barn, felles ansvar».
- * Barneverntjenesten er representert i nettverket «Samlet mot vold i nære relasjoner», og er representert i de tre undergruppene: Trygghetsuken, Prosedyre og Opplæring og Konsultasjonsteamet. Konsultasjonsteamet er et felles varslingsystem for ansatte i kommunen som møter problemstillinger i forhold til vold. Viser til «Handlingsplan mot vold i nære relasjoner 2018-2021».
- * Barneverntjenesten sitter i SLT arbeidsutvalg og Sentrus, målgruppe 13-25 år. Målsetningen er å samordne lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak. SLT modellen i Sarpsborg skal bekjempe kriminelle 1 % gjenger, hatkriminalitet og voldelig ekstremisme og bidra til et trygt uteliv.

«Pakkeforløp barnevern – kartlegging og utredning av psykisk helse og rus hos barn og unge» ble lansert av Bufdir og Helsedirektoratet juni 2020, og iverksatt 1.9.21 i Sarpsborg Kommune. Pakkeforløp barnevern er et samarbeid mellom barneverntjenesten og Kompetansesenter Rus og Psykisk Helse. En høy andel av barn i barnevernet har behov for psykisk helsehjelp, og har ofte sammensatte behov for helsetjenester. Formålet med pakkeforløpet er å kartlegge og utrede barns psykiske helse og rusproblematikk i helsetjenesten, slik at de kan få nødvendig helsehjelp. Det er barneverntjenesten som starter det individuelle pakkeforløpet og det skal være en lav terskel for iverksettelse, slik at hjelpen kan gis på et tidlig tidspunkt. Pr. 31.12.23 har 206 barn og ungdom gjennomført kartlegging og utredning i dette standardiserte forløpet, i 2023 var antallet 85. Ca. 15 % av disse barna og ungdommene blir etter endt forløp henvist spesialisthelsetjenesten, og ca. 45 % får psykisk helsehjelp i kommunen. Det er et mål å igangsette pakkeforløp tidligere i alder og i ytterligere grad på risiko, enn symptomer. Gjennomsnittsalder på barn henvist forløpet i fjor var 10 år. Det nasjonale forløpet er utvidet i januar 2023 til å også gjelde barn og unges somatiske helse, seksuelle helse og tannhelse. Arbeidet med etablering av denne delen av forløpet vil i Sarpsborg Kommune bli påstartet høsten 2024.

Barneverntjenesten har siden 2018 vært med i Læringsnettverk Fosterhjem, sammen med kommunene Halden, Rakkestad, Moss og Fredrikstad. Læringsnettverk er et tiltak i den nasjonale kompetansestrategien og skal bidra til samarbeid om tiltak- og tjenesteutvikling på tvers av kommuner. Det har blitt gjennomført et utviklingsprosjekt med mål å styrke kompetansen til de ansatte som følger opp fosterhjem og biologiske foreldre, gjennom opplæring i traumebevisst omsorg til fosterforeldre og programmet Trygg Base. Hovedmål for arbeidet i 2023-2024 er at tjenestene i samarbeidet har kompetanse på å rekruttere og godkjenne fosterhjem i familie og nettverk.

Del 9 Utfordringsbildet og utviklingsområder

Barneverntjenesten har gjennomført en styrt reduksjon av antall enkeltsaker i tjenesten. Antallet saker per saksbehandler er redusert i 2023, men pga en vedvarende høy saksmengde per saksbehandler over tid så erfarer vi ikke effekten av dette i denne tilstandsrapporteringen. Det er ikke en tilfredsstillende utvikling i forhold til overholdelse av lovkrav på gjennomføring av undersøkelser innenfor frist og oppfølgingsbesøk i fosterhjem i 2023. Dette følges nøye opp og tiltak som tettere lederoppfølging av de ansatte er iverksatt.

Tjenesten mener det er avgjørende at oppvekstområdet risikovurderer konsekvensen av nedgangen av antallet meldinger mellom 1. og 2. halvår 2023. I denne sammenhengen er det interessant å se om tjenester på et forebyggende nivå i kommunen har en økning i antall barn og familier de følger opp, samt på hvilket risikonivå de vurderer sakene (iht. «lav-risiko saker barnevern»).

Det er iverksatt tiltak for å oppnå innsparingsmålene i Handlingsplanen 2024-2027. De langsiktige tiltakene, som Prosjekt Avd Tiltak og Utvikling og implementere rammer for

godtgjøring av fosterhjem, vil ikke gi full effekt i 2024. Samtidig har tjenesten et ansvar for å gi forsvarlige og riktige tiltak.

Barneverntjenesten har som målsetning å implementere «Nasjonalt forløp barnevern - kartlegging og utredning av psykisk, somatisk og seksuell helse, tannhelse og rus» i 2024. Erfaringene fra «Pakkeforløp kartlegging og utredning av psykisk helse og rus» viser at barn og unge raskere får avklart sitt behov for psykisk helsehjelp, og på et tidligere tidspunkt.

Barneverntjenesten må følge nøye med på utviklingen ved avdelinger med høyt sykefravær over tid og som i tillegg har en betydelig andel som ikke innfrir kompetansekravet. Tjenesten må løpende vurdere tiltak, som stabiliserer situasjonen og som resulterer i at kapasiteten økes.

Barneverntjenesten har en stor andel ansatte som er yngre, med lavere ansiennitet og som i mindre grad har relevante videreutdanninger. Det er viktig at tjenesten videreutvikler individuell veiledning og oppfølging, opprettholder tilbud om gruppeveiledning og tilser at de ansatte får kompetansehevede tiltak og videreutdanninger. I tillegg skal tjenesten ivareta de ansatte med lengre fartstid og deres behov for oppfølging og utvikling. Barneverntjenesten har et godt arbeidsmiljø, og vår holdning er at det er område som stadig må ha fokus.

Ledergruppen skal i 2024 starte et arbeid med å gjennomgå hvordan vi i større grad skal ivareta samarbeidsplikten med andre tjenester i enkeltsaker. Evaluering av omorganiseringen i 2020 viser at 66 % av samarbeidsinstansene ikke opplever et tettere samarbeid med barneverntjenesten.

I internkontrollen er det i 2023 ikke gjennomført egenkontroll på tjenestekvalitet og økonomi, egenkontroll skal gjennomføres etter oppsatt årshjul i 2024.

Vedlegg

Vedlegg 1 Hvem melder til barneverntjenesten

Meldinger 2023 Type melder	1. halvår		2. halvår	
	Antall	Andel	Antall	Andel
Privat				
Barnet selv	0	0 %	2	0 %
Mor/far/foresatt	47	6 %	37	6 %
Familie for øvrig	24	3 %	16	2 %
Andre privatpersoner	76	10 %	55	8 %
Anonym	49	6 %	31	5 %
Offentlig				
Barneverntjenesten (egen og andre)	92	12 %	88	13 %
NAV	15	2 %	11	2 %
Barnevernsvakt	8	1 %	6	1 %
Politi	205	26 %	210	32 %
Barnehage	41	5 %	21	3 %
Helsestasjon/skolehelsetj	30	4 %	7	1 %
Skole	89	11 %	62	9 %
PPT	1	0 %	1	0 %
Psykisk helsevern barn og unge	12	2 %	14	2 %
Lege/sykehus/tannlege	76	10 %	71	11 %
Familievernkontor	2	0 %	0	0 %
Tjenester rus	6	1 %	3	0 %
Krisesenter	5	1 %	8	1 %
Asylmottak/UDI/innvandr.	3	0 %	2	0 %
Utekontakt/fritidsklubb	0	0 %	0	0 %
Frivillige org/idrettslag	1	0 %	3	0 %
Andre offentlige	11	1 %	17	3 %
Totalt		793		665